

Ignacij Lojolski

ROMARJEVA PRIPOVED: AVTOBIOGRAFIJA

http://www.jezuiti.si/?page_id=2025

1. Ranjenec iz Pamplone (1521–1522)

1

Do svojega šestindvajsetega leta je bil predan nečimrnostim sveta in ga je posebej veselilo urjenje z orožjem v veliki prazni želji, da bi se proslavil.

Zgodilo se je, da je bil v neki trdnjavi, ki so jo obkolili Francozi. Vsi so bili mnenja, naj se predajo, če jim seveda obljubijo življenje, saj jim je bilo jasno, da se ne morejo braniti. On pa je navedel poveljniku toliko razlogov, da ga je kljub vsemu prepričal, naj se branijo, in čeprav je bilo to zoper mišljenje vseh oficirjev, jih je s svojim – pogumom in svojo hrabrostjo potegnil za seboj.

Prišel je dan, ko so pričakovali napad, in spovedal se je pri enem svojih bojnih tovarišev. Ko je ob streljevanje že dalj časa trajalo, ga je zadela topovska krogla v nogo in mu jo popolnoma zlomila. Ker pa je šla krogla med obema nogama, je bila tudi druga hudo ranjena.

2

Ko je padel on, so se moške v utrdbi takoj predali Francozom. Po zavzetju trdnjave so ti zelo lepo ravnali z ranjencem in se obnašali do njega plemenito in prijateljsko.

Potem ko je dvanajst ali petnajst dni ostal v Pamploni, so ga na nosilih odnesli v njegovo domovino. Počutil se je zelo slabo, zato so iz mnogih krajev poklicali vse vrste zdravnikov in ranocelnikov. Bili so mnenja, da je treba nogo še enkrat zlomiti in kosti ponovno naravnati, češ da so bile prvič slabo naravnane ali pa so se premaknile med potovanjem in so zato izven svoje lege, tako da ne more ozdraveti. Spet so se lotili mesarskega posla. Pri tem pa, kot tudi pri vsem drugem, kar je prestal že prej in še kasneje, ni nikoli spregovoril niti besede niti ni pokazal kakega znamenja bolečine, ampak je le močno stiskal pesti.

3

Kljub temu je šlo z njim vedno slabše. Ni mogel jesti in imel je druge slabosti, ki navadno oznanjujejo smrt. Ko je prišel dan sv. Janeza, so imeli zdravniki le še prav malo upanja v njegovo ozdravljenje, zato so mu svetovali, naj se spove. Prejel je torej zakramente. Na dan pred sv. Petrom in Pavlom so zdravniki rekli, da se lahko šteje že za mrtvega, če mu do polnoči ne odleže. Imenovani bolnik je gojil pobožnost do sv. Petra in tako je naš Gospod hotel, da se je prav tisto noč njegovo počutje izboljšalo. Izboljšanje je tako napredovalo, da so nekaj dni zatem menili, da je že izven smrtne nevarnosti.

4

Ko so se kosti že med seboj zarasle, mu je ostala pod kolenom kost, ki je segala čez drugo, zaradi česar je bila noga krajša. Kost na tem mestu je ostala tako izbočena, da je bilo prav grdo. Seveda tega ni mogel trpeti. Odločil se je za svetno kariero in je menil, da bi ga to iznakazilo. Zato je vprašal ranocelnike, če bi bilo mogoče kost odrezati. Rekli so mu, da bi kost sicer mogli odrezati, da pa bi bile bolečine večje od vseh, ki jih je že prestal, ker se je noga že pozdravila in bi vzelo rezanje veliko časa. Kljub temu se je odločil, da se bo pustil mučiti, sebi na ljubo. Ob tem se je njegov starejši brat zgrozil in rekel, da si ne bi upal prenašati take bolečine, a ranjenec jih je prenašal z običajno potrpežljivostjo.

5

Ko sta bila meso in kost, ki je molela ven, odrezana, so se skrbno poslužili zdravil, da mu noga ne bi ostala tako kratka. Dali so mu veliko mazil na rano in vztrajno natezali nogo s pripravami, ki so ga mučile dneve in dneve. A naš Gospod mu je podelil zdravje in počutil se je tako dobro, da je bil poslej čisto zdrav, le na nogi se ni mogel dobro držati. Zato so ga silili, da je ležal v postelji. Ker je bil zelo vdan branju posvetnih in izmišljenih knjig, ki se navadno imenujejo viteški romani, in ker se je dobro počutil, je prosil, da bi mu dali kak roman, da bi mu čas hitreje mineval. Toda v tisti hiši ni bilo najti nobene izmed knjig, ki jih je navadno bral. Dali so mu torej življenje Kristusovo in neko življenje svetnikov v domačem jeziku.

6

Ker ju je velikokrat prebral, ga je polagoma navdušilo, kar je bilo napisano. Kadar pa je nehal brati, je začel včasih o stvareh, katere je prebiral, tudi razmišljati. Drugikrat zopet je razmišljal o posvetnih stvareh, na katere je običajno mislil poprej. Izmed številnih praznih stvari, ki so mu prihajale na pamet, je ena tako prevzela njegovo srce, da se je lahko pogreznil v razmišljanje o njej po dve, tri ali štiri ure, ne da bi to opazil. Predstavljal si je, kaj bi storil v službi neke gospe; pripomočke, ki bi se jih poslužil, da bi lahko šel v deželo, od koder je bila, gesla in besede, katere bi ji govoril, in junaška dejanja, ki bi jih storil v njeni službi. Bil je od tega tako prevzet, da ni opazil, kako nemogoče bi bilo to doseči. Gospa namreč ni bila iz navadnega plemstva, ne grofica ne vojvodinja, ampak je bil njen stan mnogo višji kot vse to.

7

Naš Gospod pa mu je pomagal, storil je, da so za temi mislimi prišle druge, ki so se porajale iz stvari, ki jih je bral. Ker je bral življenje našega Gospoda in svetnikov, se je zamislil in razglabljal sam pri sebi: »Kaj bi bilo, če bi delal jaz, kar je delal sv. Frančišek, ali to, kar je delal sv. Dominik?« Tako je pretresal številne stvari, ki so se mu zdele dobre. Vedno si je predstavljal težke in naporene stvari, in kadar si jih je predočil, se mu je zdelo, da se čuti sposobnega, da jih tudi uresniči. Vse njegovo razglabljanje je bilo v tem, da si je rekel: Sv. Dominik je delal to in to, torej moram delati to tudi jaz. Sv. Frančišek je delal to in to, torej moram delati to tudi jaz. Tudi te misli so trajale v nedogled. Vmes so prišle kake druge stvari, pa spet posvetne misli, omenjene zgoraj, in tudi v njih se je mudil še in še. Menjavanje tako različnih misli je trajalo zelo dolgo časa. Naj so bile misli, ki so se nudile njegovi domišljiji, misli na posvetna junaštva, ki jih je želel uresničiti, ali pa one druge, božje, vedno se je zadrževal v misli, ki je ravno prišla, dokler ni zaradi utrujenosti prenehal in usmeril svojo pozornost k drugim stvarem.

8

Bila pa je ta razlika: kadar je premišljeval o posvetnih stvareh, je pri tem zelo užival. A ko je potem zaradi utrujenosti odnehal, se je počutil suhega in nezadovoljnega. Kadar pa je premišljeval o tem, kako bi šel bos v Jeruzalem, jedel samo zelišča in počel vse druge strogosti, o katerih je bral, da so jih delali svetniki, ga to ni tolažilo, samo dokler se je mudil v takih mislih, ampak je bil tudi potem, ko je odnehal, zadovoljen in vesel. Toda ni se menil za to in se tudi ni ustavil, da bi to razliko pretehtal, dokler se mu niso nekoč oči polagoma odprle in se mu je začela razlika zdeti čudna. Začel je o njej razglablјati, in ker je izkustveno doživel, da so ga ene misli puščale žalostnega, druge pa veselega, je polagoma prišel do tega, da je spoznal razliko duhov, ki sta nanj delovala, namreč hudičeva in božjega. To je bilo prvo razglablјanje, ki ga je imel o božjih stvareh, in ko je kasneje delal duhovne vaje, je od tod začel dobivati luč za nauk o razlikovanju duhov.

9

Ta nauk mu je podelil nemalo luči in začel je resneje razmišljati o svojem preteklem življenju in kako potrebno bi bilo, da bi delal zanj pokoro. Prevzele so ga želje, da bi posnemal svetnike. Ni mu bilo več mar okoliščin, ampak je sklenil, da bo delal to, kar so delali oni. Edino kar si je želel storiti, takoj ko bo ozdravel, je bila pot v Jeruzalem, kot je povedano zgoraj, s takimi pokorami in takimi zatajevanji, kot si jih navadno želi početi velikodušno, od Boga vžgano srce.

10

Polagoma je pozabljal na nekdanje misli zaradi teh svetih želja, ki jih je imel in ki jih je še okrepil neki obisk: Ko je bil neko noč buden, je jasno videl podobo naše Gospe s svetim Detetom Jezusom. To dokaj dolgo videnje mu je podelilo preobilno tolažbo in prevzel ga je gnus nad preteklim življenjem in še posebej nad mesenimi rečmi, da se mu je zazdelo, kakor da so njegovo dušo zapustile vse slike, ki so se bile poprej v njej nabrale. Od tiste ure, vse do avgusta 1553, ko se to piše, ni nikoli niti v najmanjši stvari več privolil v mesenost. Glede na ta učinek je mogoče zaključiti, da je bilo doživetje od Boga, dasi si on tega ni upal določno reči, niti ni rekel kaj več kot le zgoraj omenjeno trditev. Pač pa so tako njegov brat kot vsi domači iz zunanosti spoznali spremembo, ki se je zgodila znotraj njegove duše.

11

Vendar se on za nič ni menil, ampak je vztrajal v svojem branju in v svojih dobrih sklepkih. Ko se je pogovarjal z domačimi, je ves čas porabil za božje stvari in tako koristil njihovim dušam. Ker sta mu bili oni knjigi zelo všeč, mu je prišlo na misel, da bi si na kratko izpisal nekatere najpomembnejše stvari iz življenja Kristusovega in svetnikov. Tako se je z veliko marljivostjo lotil pisanja knjige – po malem je namreč že začel hoditi po hiši. Imela je kakih 300 listov, popisanih z obeh strani v četrtrinskem formatu. Kristusove besede je pisal z rdečim črnilom, besede naše Gospe z modrim. Papir je bil zglažen in črtan, pisava pa lepa, ker je bil spreten lepopisec. Del časa je porabil za pisanje, del za molitev. Največja tolažba ga je navdajala, kadar je gledal nebo in zvezde. To je velikokrat delal dolgo v noč, kajti opazovanje neba ga je navdajalo z občutkom zelo velike moči za službo našemu Gospodu. Velikokrat je preiščljeval o svojem sklepu in si želel, da bi bil že čisto zdrav, da bi se lahko odpravil na pot.

12

Ko je preudarjal, kaj naj stori potem, ko se bo vrnil iz Jeruzalema, da bo lahko vedno spokorno živel, se mu je zdelo, da bi lahko šel v sevilsko kartuzijo, ne da bi povedal, kdo je, da bi ga čim manj cenili, in bi vedno jedel samo zelišča. Ko pa je spet drugikrat razmišljal o spokornih dejanjih, ki si jih je želel vršiti potujoč po svetu, se mu je želja za kartuzijo ohladila, ker se je zbal, da tam ne bi mogel prav uresničiti sovraštva, ki ga je čutil do samega sebe. Vseeno je naročil domačemu služabniku, ki je šel v Burgos, naj povpraša po kartuzijanskih pravilih, in sporočilo, ki ga je odondod dobil, se mu je zdelo v redu. Toda zaradi zgoraj navedenega razloga, in ker je bil ves zatopljen v potovanje, ki ga je nameraval kmalu začeti, se za sporočilo ni toliko menil, saj bi moral o tem ukrepati šele po vrnitvi.

Ker se je počutil že nekoliko pri močeh, se mu je zdelo, da je čas za odhod, in je rekel svojemu bratu: »Kot veste, gospod najerski vojvoda že ve, da se bolje počutim. Bilo bi prav, da odidem v Navarreto.« – Vojvoda se je takrat mudil tam.

Brat in nekateri domači so sumili, da bržkone namerava svoje življenje temeljito spremeniti. Brat ga je vodil iz sobe v sobo in ga začel z veliko prizadevnostjo prositi, naj vendar ne drvi v pogubo, ampak naj pomisli na to, kakšne upe stavijo ljudje vanj, do kakšne veljave se še lahko povzpne in druge slične besede, ki so vse imele namen, da bi ga odvrnile od dobre namere, ki jo je imel. Toda odgovor je bil tak, da se je brata otresel, ne da bi se oddaljil od resnice, glede tega je bil namreč že takrat zelo rahločuten.

2. Novi vitez (1522)

13

Potem je na muli odjezdil. Eden njegovih bratov pa je želel iti z njim do Onate. Na poti ga je pregovoril, da sta sklenila prečuti noč pri naši Gospe de Arfmzazu. Tisto noč je molil, da bi si nabral novih moči za svojo pot.

Od dne, ko je odpotoval iz svoje domovine, se je poslej vsako noč bičal.

Brata je pustil v Onate na domu sestre, ki jo je šel obiskat, sam pa se je odpravil dalje v Navarreto. Spomnil se je, da mu na vojvodovem domu dolgujejo nekaj ducatov. Zdelo se mu je, da bi bilo prav, če bi jih dobil nazaj. Zato je napisal list za zakladničarja, a zakladničar je izjavil, da denarja nima. Ko je vojvoda za to zvedel, je rekel, da lahko za vse zmanjka denarja, le za Loyolo ga ne sme zmanjkati. Zaradi ugleda, ki si ga je v preteklosti pridobil, mu je hotel dati lepo poročniško mesto, če bi ga hotel sprejeti. Vzel je torej denar in naročil, naj ga nakažejo nekaterim osebam, do katerih se je čutil dolžnega, del pa naj dajo za sliko naše Gospe, ki je bila v slabem stanju, da se popravi in prav lepo okraši. Potem se je poslovil od obeh služabnikov, ki sta ga spremljala, in sam na svoji muli odpotoval iz Navarrete proti Montserratu.

14

Na tej poti se mu je pripetilo nekaj, kar velja zapisati, da bi razumeli, kako je naš Gospod ravnal s to dušo, ki je bila še vedno slepa, čeprav z velikimi željami, da bi mu služila v vsem, kar bi spoznala. Odločil se je torej, da bo počel silna spokorna dela, ne da bi toliko mislil na zadoščevanje za svoje grehe, kot da bi Bogu ugajal in mu bil v veselje. Kadar se je spomnil na to, da bi napravil kako pokoro, kakršno so delali svetniki, si je zadal nalogo, da napravi enako in še več. V teh mislih je našel vso svojo tolažbo, ne da bi gledal na kake notranje vzgibe in ne da bi vedel, kaj so ponižnost, ljubezen, potrpežljivost ali razumnost, ki bi z njo vodil in ravnal te kreposti. Vse, kar si je želel, je bilo, da bi počel ta velika zunanja dela, zato ker so jih počeli tudi svetniki v božjo čast, ne da bi se oziral na kako drugo posebno okoliščino.

Tako so se mu studili pretekli grehi in tako živo si je želel, da bi iz ljubezni do Boga delal velike stvari, da se niti med pokoro, katere se je lotil, ni posebno spominjal nekdanjih grehov, čeprav ni mislil, da so mu odpuščeni.

15

Šel je po svoji poti, ko ga je dohitel neki Maver, ki je jezdil na muli. Spotoma sta se med seboj pogovarjala in sta začela govoriti o naši Gospe. Maver je rekel, da se mu sicer še zdi verjetno, da je Devica spočela brez moža, da pa bi po porodu ostala devica, tega ne more verjeti. Za to je navajal naravne razloge, ki so mu prišli na misel. Čeprav mu je romar navajal mnogo nasprotnih dokazov, ga vendar ni mogel odvrniti od tega mnenja. Tedaj je Maver tako hitro odjezdil naprej, da ga je romar izgubil iz vida, še vedno premišljujoč o tem, kar se mu je pripetilo z Mavrom. Pri tem so ga navdala čustva, ki so v njegovi duši vzbudila nezadovoljstvo, ker se mu je zdelo, da ni storil svoje dolžnosti. Obenem so ta čustva povzročila, da se je razjezil na Mavra, ker se mu je zdelo, da je storil narobe, ko je dopustil, da govori neki Maver take stvari o naši Gospe in da bi se moral potegniti za njeno čast. Obšle so ga želje, da bi šel iskat Mavra in mu jih dal z bodalom zaradi tega, kar je rekel. Ko se je že dalj časa boril proti takim željam, je na koncu ostal v dvomu in ni vedel, kaj naj stori. Maver, ki je šel naprej, mu je rekel, da gre v kraj, ki je bil nekoliko dalje na isti poti, čisto blizu glavne ceste, čeprav glavna cesta ni šla skozi tisti kraj.

16

Ko se je že utrudil od razmišljanja, kaj bi bilo prav, in ni našel nič določenega, za kar bi se odločil, je sklenil takole. Pustil bo mulo, naj gre s spuščeni vaji do kraja, kjer se ločijo poti. Če bo šla mula po mestni cesti, bo poiskal Mavra in mu jih dal z bodalom, če pa ne bo šla proti mestu, ampak po glavni cesti, ga bo pustil pri miru. Storil je, kakor je premislil. Čeprav je bilo mestece oddaljeno

komaj več kot trideset ali štirideset korakov in je bila pot, ki je vodila proti njemu, zelo široka in dobra, je naš Gospod hotel, da je šla mula po glavni cesti in pustila mestno.

Potem ko se je približal velikemu naselju pred Montserratom, si je hotel tamkaj kupiti obleko, ki jo je nameraval nositi, ko bo šel v Jeruzalem. Kupil je torej platno, iz kakršnega navadno delajo vreče, grobo tkano in z mnogo bodicami. Nato je dal iz njega narediti obleko, ki je segala do stopal, kupil si je romarsko palico in bučo in vse skupaj pričvrstil spredaj na mulino sedlo.

Kupil je tudi konopljene opanke, a je nosil le eno od njih. To pa ne zaradi udobnosti, ampak zato, ker je imel eno golen vso povezano z obvezo in po malem bolečo, tako da je vsak večer opazil, da mu je oteklo, čeprav je jezdil. Zdelo se mu je potrebno, da je na tej nogi nosil obuvalo.

17

Šel je svojo pot na Montserrat, in kot je imel vedno navado, premišljeval o junaških delih, ki jih bo storil iz ljubezni do Boga. Ker je imel polno glavo takih misli, kot jih je bral pri Amadis de Gaula in v sličnih knjigah, mu je prihajalo na um več stvari podobnih onim. Tako je sklenil, da bo oborožen prečul noč, ne da bi sedel ali legel, ampak bo deloma stal na nogah, deloma klečal pred oltarjem naše Gospe z Montserrata. Tam je sklenil pustiti svoja oblačila in si nadeti orožje Kristusovo.

Odšel je torej iz tega kraja in potoval, kot je bil njegov običaj, da je premišljeval o svojih načrtih. Ko je prispel na Montserrat, je opravil molitev in v dogovoru s spovednikom opravil pisno splošno spoved. Spoved je trajala tri dni. Dogovoril se je s spovednikom, da bo dal mulo odvesti, meč in bodalo pa bo obesil v cerkvi na oltar naše Gospe. To je bil prvi človek, ki mu je razodel svojo odločitev. Do tedaj je namreč ni razodel še nobenemu spovedniku.

18

Na večer pred praznikom naše Gospe, v marcu leta 1522, je odšel ponoči, kolikor je le mogel naskrivaj, k nekemu revežu. Slekkel je vsa svoja oblačila in jih dal revežu, potem je oblekel svojo zaželeno obleko in šel klečat pred oltar naše Gospe. Prebil je vso noč, nekaj časa na kolenih, nekaj časa na nogah, z romarsko palico v roki. Ko se je začelo daniti, je odpotoval, da ga ne bi prepoznali. Ni šel naprej po ravni poti v Barcelono, kjer bi naletel na mnoge ljudi, ki bi ga prepoznali in mu izkazali spoštovanje, ampak je krenil v neko vas, ki se imenuje Manresa. Sklenil je, da tu prebije nekaj dni v zavetišču in si zapiše nekaj stvari v svojo knjižico, ki jo je skrbno čuval pri sebi in mu je bila v veliko tolažbo.

Ko je bil že miljo daleč od Montserrata, ga je dohitel človek, ki je z veliko naglico prišel za njim in ga vprašal, če je on dal nekemu revežu oblačila, kot je ta trdil. Odgovoril je pritrdilno in solze so mu prišle na oči zaradi sočutja z revežem, ki mu je dal oblačila. Navdalo ga je sočutje; ker je spoznal, da so ga mučili, misleč da jih je bil ukradel.

Čeprav se je na vso moč izogibal, da bi mu izkazovali spoštovanje, pa ni mogel dolgo ostati v Manresi, ker so ljudje o njem začeli govoriti velike reči, ko so zvedeli o dogodku z Montserrata. Kmalu je govorica tako narasla, da so govorili več, kot je bilo res, češ kako velike dohodke da je zapustil in drugo.

3. V Manresi (1522–1523)

19

V Manresi je vsak dan prosil miloščine. Ni jedel mesa ne pil vina, tudi če so mu ga dali. Ob nedeljah se ni postil, in če so mu dali malo vina, ga je pil.

Ker je bil zelo nečimrn v negovanju las, kakor so jih takrat nosili, in jih je imel lepo urejene, je sklenil, da jih bo pustil, naj rastejo, kakor bodo hoteli, ne da bi jih česal ali strigel in ne da bi jih s čimerkoli pokrival, najsi bo ponoči ali podnevi. Iz istega razloga si je pustil rasti tudi nohte na nogah in rokah, ker je bil tudi v tem zelo nečimrn.

Ko je bil v zavetišču, se mu je večkrat pripetilo, da je pri belem dnevu videl v zraku poleg sebe neko stvar, ki mu je dajala veliko tolažbe, ker je bila izredno lepa. Ni dobro ločil, kaj naj bi stvar bila, ampak se mu je nekako zdelo, da ima obliko kače. Imela je tudi veliko točk, ki so sijale kakor oči, čeprav to niso bile. Kadar je videl to stvar, je čutil veliko ugodje in tolažbo, in čim večkrat jo je videl, toliko večja je bila tolažba. Kadar pa je stvar izginila, je bil potr.

20

Do tega časa se je vseskozi nahajal v skoraj istem notranjem stanju z veliko stanovitnostjo v veselju, ne da bi imel kakršnokoli spoznanje o notranjih duhovnih stvareh. Tiste dni, ko je imel ono prikazen ali nekoliko prej, kot se je začela – trajala je namreč več dni – pa mu je prišla misel, ki ga je trdovratno mučila. Prikazovala mu je težavnost njegovega življenja, kot če bi mu v notranjosti njegove duše govorili: »Le kako boš mogel prenašati takšno življenje sedemdeset let, ki ti jih je še živeti?« Na to je prav tako na notranji način odgovoril z veliko odločnostjo – spoznal je namreč, da je misel sovražnikova: »O bednik, ali mi lahko obljubiš eno samo uro življenja?« Tako je premagal skušnjavo in ostal miren. To je bila prva skušnjava, ki mu je prišla po tem, kar je bilo povedano zgoraj. To se je zgodilo, ko je hotel stopiti v neko cerkev, v kateri je vsak dan prisostvoval glavni maši, večernicam in sklepni molitveni uri, ki so jih tam vedno peli. Pri tem je čutil veliko tolažbo. Med mašo je navadno bral Kristusovo trpljenje. Njegova uravnovešenost je trajala dalje.

21

Toda kmalu po omenjeni skušnjavi je začel v svoji duši doživljati velike spremembe. Včasih se je počutil tako praznega, da ni našel zadovoljstva niti pri molitvi v koru niti pri maši ali pri kaki drugi molitvi, ki jo je opravljal. Drugikrat spet se mu je pripetilo povsem nasprotno od tega in to tako iznenada, da se mu je zdelo, da sta žalost in zapuščenost izginili, kakor če kdo človeku naskrivaj vzame ogrinjalo z ramen. Tedaj se je začel strahoma čuditi nad spremembami, ki jih prej nikoli ni doživel, in je sam pri sebi govoril: »Kakšno novo življenje je to, ki ga zdaj pričenjamo?«

Tisti čas se je včasih tudi pogovarjal z duhovnimi osebami, ki so ga cenile in si želele pogovora z njim. Kajti čeprav še ni imel spoznanja o duhovnih stvareh, je vendar v svojem govorjenju kazal veliko gorečnost in čvrsto voljo, da bi napredoval v božji službi.

Takrat je živela v Manresi neka žena, ki je bila že zelo v letih in je že zelo dolgo Bogu služila ter so jo po tem poznali širom po Španiji. Nekoč jo je dal poklicati celo katoliški kralj, da bi se z njo o nečem pogovoril. Ko se je ta žena nekega dne pogovarjala z novim Kristusovim vojakom, mu je rekla: »O da bi se vam hotel kdaj prikazati naš Gospod Jezus Kristus!« On pa se je tega prestrašil, ker je vzel stvar dobesedno. »Kako naj bi se ravno meni prikazal Jezus Kristus?«

Vseskozi se je zvesto držal svoje običajne nedeljske spovedi in obhajila.

22

Medtem je začel prestajati velike težave s skrupuli. Čeprav je bila namreč splošna spoved, ki jo je bil opravil na Montserratu, prav skrbna in celo pismena, kot je bilo povedano, se mu je vendarle včasih zdelo, da se nekaterih stvari ni spovedal, in to mu je zadajalo veliko žalost. Tudi če se je tega ponovno spovedoval, mu ni prineslo zadoščenja. Tedaj je začel iskati duhovne ljudi, da bi ga ozdravili skrupulov, vendar mu nobena stvar ni pomagala. Končno mu je neki doktor iz kapiteljske cerkve, zelo duhoven mož, ki je tam pridigal, nekega dne med spovedjo dejal, naj vse, česar se lahko

spomni, napiše. Napravil je tako, vendar so se mu po spovedi spet vračali skrupuli, ki so šli vedno bolj v podrobnosti, tako da se je počutil zelo potrtega. Čeprav je kmalu spoznal, da mu skrupuli delajo veliko škodo in da bi bilo bolje, ko bi se jih znebil, vendar sam ni mogel tega doseči. Včasih mu je prišlo na misel, da bi bilo zdravilno, ko bi mu njegov spovednik v imenu Jezusa Kristusa ukazal, naj se nobene od preteklih stvari več ne spoveduje.

23

Zato si je želel, da bi mu spovednik to ukazal, ni pa imel poguma, da bi to spovedniku povedal. Ne da bi mu bil kaj rekel, pa je spovednik sam prišel do tega, da mu je naročil, naj se ničesar več iz preteklosti ne spoveduje, razen če bi bila kaka stvar prav jasna. Toda ker so se mu zdele vse stvari čisto jasne, mu ta zapoved ni nič koristila in je še naprej ostal v svojih težavah.

Imenovani je takrat stanoval v sobici, ki so mu jo v svojem samostanu dali dominikanci. Vztrajno se je držal svojih sedem ur molitve na kolenih, redno je opolnoči vstajal in opravljal vse druge že omenjene vaje. Vendar pri vsem tem ni našel zdravila za svoje skrupule, čeprav je minilo že več mesecev, kar so ga mučili.

Ko je bil nekoč zaradi njih zelo potr, se je tako goreče spravil k molitvi, da je začel kar na glas vpiti k Bogu z besedami: »Pomagaj mi, Gospod, ker ne najdem nobenega zdravila ne pri ljudeh ne v stvareh. Ko pa bi upal, da ga lahko najdem, mi ne bi bil noben trud prevelik. Ti, Gospod, mi pokaži, kje ga lahko najdemo. Da, tudi če bi mi bilo treba teči za kakim psičkom, da bi mi dal zdravilo, bi to storil.«

24

Kadar je bil v teh mislih, so ga mnogokrat z veliko silovitostjo napadle skušnjave, da bi se vrgel skozi veliko luknjo, ki jo je imela njegova soba in je bila poleg mesta, kjer je molil. Ker pa je vedel, da bi bil greh, če se ubije, je začel ponovno kričati: »Gospod, ne bom storil ničesar, kar bi te žalilo.« Te besede je prav tako kot prejšnje velikokrat ponavljal.

Tedaj mu je prišla na misel zgodba o nekem svetniku. Zato da bi dosegel od Boga neko stvar, ki si jo je močno želel, je prestal brez hrane več dni, dokler je ni dosegel. Ko je dalj časa o tem razmišljal, se je končno odločil, da bo storil tako. Sklenil je, da ne bo ne jedel ne pil, dokler mu Bog ne pomore oziroma bo videl, da je že čisto blizu smrti. Če bi se mu namreč zgodilo, da bi videl, da je že na robu smrti, tako da bi moral kmalu umreti, ko ne bi jedel, je za ta primer sklenil, da bo prosil kruha in jedel – kakor da bi mogel tik pred smrtjo še prositi ali jesti.

25

To se je zgodilo neke nedelje, potem ko je bil pri obhajilu, in ves teden je zdržal, ne da bi dal karkoli v usta. Pri tem ni opustil nobene od običajnih vaj. Tudi k oficiju je hodil in opravljal svojo molitev na kolenih, tudi molitev opolnoči in drugo.

Prišla je naslednja nedelja, ko naj bi šel k spovedi. Ker je imel navado, da je povedal svojemu spovedniku vse, kar je delal, zelo podrobno, mu je tudi omenil, da minuli teden ni ničesar zaužil. Spovednik mu je ukazal, naj ta post prekine. Čeprav se je počutil pri močeh, je vseeno ubogal spovednika in se tisti in naslednji dan počutil brez skrupulov. Tretji dan pa, v torek, se je pri molitvi spet začel spominjati svojih grehov. Kot niza človek kako stvar na nit, tako je šel od greha do greha minulega časa in zdelo se mu je, da se je dolžan ponovno spovedati. Toda na koncu teh misli so ga obšli občutki odvrtnosti do življenja, kakršnega je živel zdaj, hkrati z močnim nagnjenjem, da se ga znebi. S tem ga je hotel naš Gospod zbuditi kakor iz sna. Ker je že imel nekaj izkustva o različnosti duhov iz nauk, ki mu jih je podelil Bog, je začel pazljivo opazovati različne načine, kako je oni duh prihajal. Z veliko jasnostjo se je tedaj odločil, da se ne bo nobene od minulih stvari več spovedoval. Tako je bil od tistega dne dalje rešen skrupulov in bil je prepričan, da ga je naš Gospod po svojem usmiljenju tega osvobodil.

26

Poleg sedmih ur molitve dnevno se je ukvarjal s tem, da je pomagal nekaterim dušam, ki so prihajale na pogovor o duhovnih stvareh. Kar mu je še vrh tega preostalo od dneva, pa je porabil za razmišljanje o božjih rečeh, o tem, kar je tisti dan meditiral ali bral. Toda ko je šel leč, so mu mnogokrat prišla velika spoznanja in velike duhovne tolažbe, da je na ta način izgubil mnogo časa, ki si ga je določil za spanje, in tega že tako ni bilo veliko. Večkrat se je temu čudil in začel je razmišljati: pravzaprav je določil za občevanje z Bogom toliko časa pa še ves preostali del dneva, zato je začel dvomiti o tem, če ta spoznanja res prihajajo od dobrega duha. Sam pri sebi je prišel do zaključka, da je bolje, če jih pusti v nemar in spi v za to določenem času. In storil je tako.

27

Še naprej se je vzdrževal mesne hrane in bil v tem tako trden, da se sploh ni mislil spremeniti. Nekega dne zjutraj, ko je ravno vstal, pa se je pred njim prikazala mesna hran kot bi jo videl s telesnimi očmi, ne da bi se poprej vzbudila v njem kakršnakoli želja po njej. Hkrati mu je tudi prišel trden pristanek volje, da jo bo od zdaj naprej jedel. Čeprav se je spomnil na svoj prejšnji sklep, ni mogel dvomiti, ampak se je odločil, da mora jesti tudi meso. Ko je kasneje o tem pripovedoval svojemu spovedniku, mu je spovednik rekel, naj pazi, da ne bi bila to morda skušnjava. Vendar tudi po temeljiti raziskavi nikakor ni mogel dvomiti o tem, da se je prav odločil.

V tistem času je Bog ravnal z njim na isti način, kot dela učitelj z otrokom pri pouku. Bodisi da je bilo to zaradi njegove neukosti in trdega razuma ali ker ni imel nikogar, ki bi ga poučeval, bodisi zaradi čvrste volje, da bi služil Bogu, ki mu jo je on sam podelil. Zdelo se mu je očitno in vedno je bil mnenja, da je Bog z njim ravnal na ta način. Ko bi o tem dvomil, bi se mu, nasprotno, zdelo, da žali njegovo božje Veličastvo.

Nekaj tega je mogoče spoznati iz sledečih petih točk:

28

Prvič. Gojil je veliko pobožnost do presvete Trojice. Tako je vsak dan opravil molitev k trem osebam, k vsaki posebej. Prav tako je opravil molitev k presveti Trojici, zato mu je prišla misel, kako to, da napravi štiri molitve k Trojici. Vendar mu je ta misel delala le malo ali celo nič težav kot stvar neznatnega pomena. Ko je nekega dne na stopnicah samostana molil hvalnice naše Gospe, se je začel njegov razum dvigati, kot da vidi presveto Trojico v podobi treh orgelskih tipk, in to s toliko solzami in tolikimi vzdihji, da se ni mogel obvladati. In ko je šel tistega jutra za procesijo, ki se je tam začela, ni mogel zadržati solz vse do obeda. Tudi po obedu ni mogel govoriti o ničemer drugem kot o presveti Trojici s številnimi in zelo različnimi prisposodobami in veliko radostjo in tolažbo, tako, da je imel vse svoje življenje vtis, da je čutil veliko pobožnost, ko je molil k Sveti Trojici.

29

Drugič. Nekoč se mu je ob velikem duhovnem veselju prikazal v razumu način, kako je Bog ustvaril svet. Zdelo se mu je, da vidi svetlo stvar, iz katere je izhajalo nekaj žarkov, in da je iz tega Bog napravil luč. Vendar tega ni znal razložiti niti se ni povsem dobro spominjal duhovnih spoznanj, ki mu jih je tiste čase Bog vtiskal v dušo.

Tretjič. V Manresi, kjer je bival skoraj eno leto, je potem, ko je začel dobivati tolažbo od Boga in je videl sad, ki ga je napravil v dušah, s katerimi je občeval, opustil pretiranosti, ki se jih je držal prej. Spet si je strigel nohte in lase.

Ko je bil v tistem kraju v cerkvi omenjenega samostana in je nekega dne prisostvoval maši, je pri povzdigovanju Gospodovega telesa z notranjimi očmi videl nekaj kot svetle žarke, ki so prihajali od zgoraj. Čeprav tega po tolikem času ne more bolje razložiti, je bilo vendar tisto, kar je jasno videl z razumom, videnje načina, kako je naš Gospod Jezus Kristus navzoč v presvetem Zakramentu.

Četrto. Velikokrat in za dolgo časa je z notranjimi očmi gledal pri molitvi Kristusovo človeško naravo. Prikazala se mu je v obliki, ki je bila kot svetlo telo, ne prav veliko niti prav majhno, vendar ni videl nobenih posameznih udov. To je v Manresi velikokrat videl. Ko bi rekel dvajsetkrat ali

štiridesetkrat, si ne bi upal reči, da bi bilo pretirano. Drugikrat je to videl, ko je bil v Jeruzalemu, in še drugič na poti v bližini Padove. Našo Gospo je prav tako videl v podobni obliki, ne da bi razločil dele. Stvari, ki jih je videl, so ga takrat tako utrdile in mu za vselej dale takšno gotovost vere, da je velikokrat razmišljal: četudi ne bi bilo svetega pisma, ki nas uči o teh stvareh, bi se takoj odločil umreti zanje, samo zato, ker je to videl.

30

Petič. Nekoč ga je njegova pobožnost vodila k cerkvi, ki je bila malo več kot eno miljo oddaljena od Manrese in se je, kot se mi zdi, imenovala cerkev svetega Pavla. Pot tja gre poleg reke. Ko je tako hodil zatopljen v svoje pobožne misli, je malo sedel s pogledom na reko, ki je tekla globoko pod njim. Ko je tam sedel, so se mu začele odpirati oči razuma. Ne da bi imel kako videnje, ampak dano mu je bilo razumevanje in spoznanje mnogih stvari, tako duhovnih stvari kot stvari vere in znanosti. In to s tako velikim razsvetljenjem, da se mu je vse zdelo novo. Ne da se povedati posameznosti, ki jih je takrat razumel, čeprav jih je bilo veliko, ampak le to, da je sprejel veliko jasnost v svojem razumu, tako da se mu zdi, da v teku vsega svojega življenja preteklih dvainšestdeset let ni dosegel toliko kot v onem samem doživetju, tudi če bi združil v eno vse, kar je prejel od Boga pomoči in vse stvari, ki jih je vedel.

Zgodilo se je, da se mu je razum tako razsvetlil, da se mu je zdelo, kot bi postal drug človek in bi dobil drug razum, kakor ga je imel prej.

31

Ko je to trajalo že precej časa, se je spustil na kolena pred križem, ki je stal tam blizu, da bi se zahvalil Bogu. Tam se mu je spet prikazala prikazen, ki se mu je večkrat prikazovala, a je ni nikoli prepoznal; to pomeni tista stvar, ki je bila omenjena zgoraj in ki se mu je dozdevala zelo lepa, s številnimi očmi. A zdaj pred križem je dobro videl, da stvar ni imela tako lepe barve kot ponavadi, in imel je zelo jasno spoznanje s trdnim pristankom volje, da je bil to hudi duh. Kasneje se mu je še mnogokrat za dolgo časa prikazovala, on pa jo je prezirljivo odbijal s palico, ki jo je navadno nosil v rokah.

32

Ko je bil nekoč v Manresi bolan, ga je huda mrzlica spravila blizu smrti, tako da je bil čisto prepričan, da ga bo duša kmalu zapustila. Pri tem mu je prišla misel, ki mu je govorila, da je pravičen. Zadajala mu je toliko muke, da ni delal drugega, kot da se je z njo boril in si predočeval svoje grehe. Ta misel ga je bolj mučila kot sama mrzlica. Vendar je ni mogel premagati, čeprav se je še tako trudil, da bi jo premagal. Ko pa je nekoliko okreval od mrzlice in ni bil nič več v skrajni nevarnosti, da izdihne, je začel glasno klicati ženam, ki so prišle tja, da bi ga obiskale, naj mu drugič, ko ga bodo videle blizu smrti, zavoljo božje ljubezni na ves glas kličejo, da je grešnik in da naj se spomni žalitev, ki jih je storil Bogu.

33

Drugikrat, ko je potoval po morju iz Valencije proti Italiji sredi hudega viharja, se je zlomilo krmilo na ladji in prišlo je tako daleč, da se po njegovem mnenju in po mnenju mnogih, ki so potovali na ladji, naravno gledano ni dalo več uteči smrti. Ko si je natančno izpraševal vest in se pripravljaj na smrt, ni mogel občutiti strahu nad svojimi grehi ali pred tem, da bi bil pogubljen, ampak je čutil veliko zadrego in bolečino, ker je menil, da ni dobro izkoristil darov in milosti, ki mu jih je bil podelil Bog, naš Gospod.

Leta 1550 se je drugikrat počutil zelo slabo zaradi prav hude bolezni, za katero so on sam in mnogi drugi mislili, da je poslednja. Ko je tisti čas mislil na smrt, je občutil takšno veselje in takšno duhovno tolažbo, ker bo moral umreti, da se je ves topil v solzah. To se je začelo dogajati tako pogosto, da je mnogokrat nehal misliti na smrt, da ne bi tako občutil one tolažbe.

34

Ko je prišla zima, je zbolel za zelo resno boleznijo in zaradi boljše nege ga je dalo mesto v hišo očeta nekega Ferrere, ki je bil kasneje služabnik pri Baltazarju de Faria. Tam so ga negovali z veliko skrbnostjo. Zaradi vdanosti, ki so jo imele do njega, so mnoge ugledne gospe prihajale k njemu ponoči čut. Ko je okreval od bolezni, je bil še vedno zelo šibak in je čutil pogoste bolečine v želodcu. Iz teh razlogov kot tudi zato, ker je bila zima zelo mrzla, so mu svetovali, naj se pošteno obleče in obuže ter si pokrije glavo. Pripravili so ga do tega, da si je vzel dve sivi suknji iz zelo grobega blaga in čepico iz enakega blaga za pokrivalo.

V tistem času so bili pogosti dnevi, ko si je strašno želel, da bi se pogovarjal o duhovnih stvareh in da bi našel osebe, ki bi bile voljne za to.

Približeval se je že čas, ko je sklenil, da bo odpotoval v Jeruzalem.

35

Bilo je v začetku leta 1523. Odpravil se je v Barcelono, da bi se vkrcal. Čeprav se mu je ponujalo več popotnih družb, je vendarle želel iti sam, ker je bila vsa njegova skrb to, da bi imel Boga za edino pribežališče. Tako so ga nekega dne, ker ni znal ne italijanskega ne latinskega jezika, zelo silili, naj si preskrbi družbo; govorili so mu, kako zelo mu bo pomagala, in jo močno hvalili. On pa jim je rekel – če bi bil tudi sam sin ali brat cardonskega vojvode, vseeno ne bi potoval v njegovi družbi, ker želi imeti tri kreposti, ljubezen, vero in upanje. Ko pa bi imel tovariša, bi takrat, ko bi bil lačen, pričakoval pomoč od njega, in ko bi padel, bi upal, da mu bo on pomagal vstati. Tako bi se tudi njemu zaupal in bil zaradi tega njemu naklonjen. On pa hoče svoje zanašanje, naklonjenost in zaupanje staviti samo v Boga. Kar je na ta način povedal, je tudi čutil v svojem srcu. V skladu s temi nazori si je želel, da bi se vkrcal ne le čisto sam, ampak tudi brez vsake popotnice.

Ko se je začel pogajati o vkrcavanju, je pri ladijskem kapitanu dosegel, da ga je vzel brezplačno, ker ni imel denarja, vendar pod pogojem, da mora vzeti na ladjo nekaj prepečenca za prehrano, drugače ga na noben način na svetu ne bi vzeli.

36

Ko si je hotel preskrbeti prepečenec, so mu prišli veliki pomisleki: to sta torej tvoje zaupanje in vera, ki ju imaš do Boga, da te ne bo zapustil, in tako naprej. In to s takšno močjo, da je prestal veliko muk. Ko na koncu ni več vedel, kaj naj stori, ker je na obeh straneh videl razloge za in proti, je sklenil, da se bo izročil v roke spovednika. Razložil mu je torej, kako zelo rad bi dosegel popolnost in to, kar bi bila večja božja čast. Navedel je razloge, ki so ga spravili v dvom, ali naj vzame živež s seboj. Spovednik je odločil, naj izprosi in vzame s seboj toliko, kolikor je potrebno.

Ko je prosil neko gospo, ga je vprašala, kam namerava odpotovati. Bil je nekaj časa v dvomu, ali naj ji to pove. Na koncu pa se ji ni upal povedati več kot to, da gre v Italijo in v Rim. Rekla je, kot bi se prestrašila: »V Rim hočete iti? Ne vem, kakšni se potem vrnejo tisti, ki gredo tja.« Hotela je reči, da se da v Rimu le malo pridobiti v duhovnih stvareh. Vzrok, da se ni upal povedati, da gre v Jeruzalem, je bil strah pred častihlepnostjo, ki ga je tako mučil, da se nikoli ni upal povedati, iz katere dežele in iz katere hiše je.

Na koncu je dobil prepečenec in se vkrcal. Toda ko je na obali videl, da ima še pet ali šest beličev od tega, kar so mu dali, ko je prosil od vrat do vrat – imel je namreč navado preživljati se na ta način – jih je pustil na neki klopi, ki jo je opazil blizu obale.

37

Vkrcal se je, potem ko je v Barceloni preživel malo več kot dvajset dni.

Ko je bil še v Barceloni, preden se je vkrcal, je po svojem običaju obiskal vse duhovne osebe, celo če so živele v samotnih krajih izven mesta, da bi se z njimi pogovarjal. Toda niti v Barceloni niti v Manresi ni mogel ves čas, ki ga je tam prebil, najti osebe, ki bi mu pomagala, kot si je želel. Samo tista žena v Manresi, o kateri je bilo prej rečeno, da mu je rekla, kako je prosila Boga, da bi se mu prikazal Jezus Kristus, samo o njej se mu je zdelo, da je bolj prodrla v duhovne stvari. Ko je odpotoval iz Barcelone, je povsem izgubil hrepenenje po iskanju duhovnih oseb.

4. V Sveti deželi (marec–september 1523)

38

Imeli so tako močan veter v krn, da so v petih dneh in nočeh prispeli iz Barcelone v Gaeto, čeprav vsi skupaj v velikem strahu zaradi hudega viharja.

Po vsej tisti pokrajini so se bali kuge. A on se je, takoj ko se je izkrcal, odpravil na pot proti Rimu. Od tistih, ki so prišli z ladjo, so se mu pridružili neka mati s hčerko, ki je nosila deško obleko, in še neki drugi fant. Šli so za njim, ker so prav tako prosjačili. Prišli so do neke pristave. Tam so našli velik ogenj in mnogo vojakov ob njem, ki so jim dali jesti. Dajali so jim mnogo vina in jih na tak način spodbujali, da se je zdelo, kot bi imeli namen, da jih opijejo. Potem so jih ločili. Mater in hčer so dali zgoraj v sobo, romarja s fantom pa v hlev. Ko je prišla polnoč, je slišal, da se razlegajo zgoraj glasni klici. Vstal je, da bi videl, kaj je, in zagledal je mater in hčer spodaj na dvorišču v hudem joku. Tožili sta, da so ju hoteli posiliti. Obšla ga je huda jeza, tako da je začel kričati: »Kaj takega moramo prenašati!« in slične obtožbe. Vpil je tako močno, da so se prestrašili vsi hišni prebivalci in mu nihče ni kaj hudega storil. Fant je že pobegnil, oni trije so pa kar ponoči spet odšli na pot.

39

Ko so prispeli v mesto, ki je bilo v bližini, so videli, da je zaprto. Ker niso mogli noter, so vsi trije prebili noč v cerkvi, ki je stala tam napol podrta. Zjutraj jim niso hoteli odpreti mesta. Zaradi strahu tudi niso mogli dobiti miloščine, čeprav so šli h gradiču, ki ni bil daleč od tam. Tam je romar zaradi morske bolezni in vseh drugih naporov omedlel. Ker ni mogel več hoditi, je ostal tam, mati in hči pa sta odšli proti Rimu. Tisti dan je prišlo iz mesta veliko ljudi. Vedel je, da bo prišla tja deželna kneginja. Stopil je prednjo in ji rekel, da je zbolel od slabosti, zato jo prosi, naj ga pusti v mesto, da bi poiskal kako zdravilo. Rada mu je dovolila. Začel je prositi po mestu in dobil veliko kvatrinov. Ko je ondi dva dni okреval, je spet nadaljeval pot.

40

V Rim je prispel na cvetno nedeljo. Vsi, ki so z njim govorili, so ga skušali prepričati, naj ne hodi, in mu, vedoč da nima denarja za Jeruzalem, z mnogimi razlogi zatrjevali, da je nemogoče dobiti prevoz brez denarja. On pa je imel v svoji duši veliko gotovost, tako da ni mogel dvomiti, da ne bo našel kakega načina za pot v Jeruzalem. Dobil je blagoslov papeža Hadrijana VI. in potem odšel proti Benetkam, osem ali devet dni po velikonočnem prazniku. S seboj je imel še šest ali sedem dukatov, ki so mu jih dali za prevoz iz Benetk v Jeruzalem. Vzel jih je, premagan od pomislekov, ki so mu jih navajali, da na drug način ne bo mogel tja. Dva dni potem, ko je odšel iz Rima, pa je polagoma spoznal, da se ga je pravzaprav polastilo nezaupanje, in zelo ga je težilo, da je vzel dukate. Razmišljal je, ali ne bi bilo boljše, da se jih znebi. Končno se je odločil, da jih velikodušno razda tistim, na katere bo naletel, saj so bili navadno reveži. Storil je tako, in ko je potem prispel v Benetke, je imel le še nekaj kvatrinov, ki jih je potreboval za tisto noč.

41

Na poti proti Benetkam je zaradi kužnih straž spal pod stebrišči. Nekoč se mu je pripetilo, da je zjutraj, ko je vstal, naletel na nekega človeka. Ko ga je ta zagledal, se je z velikim strahom pognal v tek, ker se mu je verjetno zdel zelo bled.

Tako je potoval naprej in prišel v Chioggio s tovariši, ki so se mu bili pridružili. Vedel je, da jih ne bodo pustili v Benetke. Njegovi tovariši so se odločili, da bodo šli v Padovo, da bi tam dobili zdravstveno izkaznico. Odšel je z njimi, vendar ni mogel hoditi tako hitro, ker so imeli zelo krepak korak. Pustili so ga pod noč na prostranem polju. Ko je bil tam, se mu je prikazal Kristus na način, kot se mu je običajno prikazoval, kakor smo povedali zgoraj. Močno ga je okreпил. S to tolažbo je drugi dan zjutraj, ne da bi bil poneveril izkaznico, kot so to verjetno storili njegovi tovariši, prišel pred vrata Padove. Šel je noter, ne da bi ga bili stražarji karkoli vprašali. Enako se mu je zgodilo pri odhodu. Temu so se zelo čudili njegovi tovariši, ki so prišli, da bi dobili izkaznico za Benetke, za katero se on sploh ni brigal.

42

Ko so prispeli v Benetke, so prišle na ladjo straže, da bi drugega za drugim pregledale vse, ki so bili na njej, le njega so pustile pri miru.

V Benetkah se je preživljal s prosjačenjem in spal na trgu sv. Marka. Nikakor ni hotel iti v hišo cesarskega poslanca niti se ni posebno trudil, da bi iskal možnosti za prevoz. V svoji duši je čutil veliko gotovost, da bo že Bog poskrbel za način, da bo mogel iti v Jeruzalem. To ga je tako utrdilo, da ga nobeni razlogi in strahovi, ki so mu jih navajali, niso mogli spraviti v dvom.

Nekega dne je nanj naletel bogat Španec in ga vprašal, kaj dela in kam želi potovati. Ko je slišal za njegov namen, ga je vzel v svojo hišo k obedu in ga obdržal pri sebi nekaj dni, dokler se ni približal odhod. Že od Manrese naprej je imel romar navado, da nikoli ni govoril pri mizi, kadar je jedel z drugimi, razen da je na kratko odgovarjal. Sicer pa je poslušal, kar so govorili, in izbral nekaj izhodišč, ki so mu dale priložnost, da spregovori o Bogu. To je storil po končanem obedu.

43

To je bil razlog, zakaj ga je vrli človek z vso svojo hišo tako vzljubil, da so ga želeli obdržati in so mu prigovarjali, naj ostane v hiši. Gostitelj ga je peljal tudi k beneškemu dožu, da bi z njim govoril, to je, priskrbel mu je vstop in avdienco. Kakor hitro je dož slišal za romarjevo željo, je ukazal, naj mu dajo mesto na ladji gubernatorjevih mož, ki so nameravali potovati na Ciper.

Čeprav je prišlo tisto leto veliko jeruzalemskih romarjev, se jih je večina vrnila v svoje dežele zaradi novega položaja, ki je nastal po zavzetju Rodosa. Kljub temu jih je bilo še vedno trinajst na romarski ladji, ki je odplula prva, osem ali devet pa jih je še ostalo za gubernatorjevo ladjo. Ko je bila ladja že na tem, da odpluje, je našega romarja napadla huda vročična bolezen. Nekaj dni ga je hudo zdelovala, potem pa je popustila. Ladja je imela odhod prav na dan, ko je vzel neko odvajalo.

Domači so vprašali zdravnika, če se lahko vkrca za Jeruzalem. Zdravnik je menil, da se pač lahko vkrca, če bi rad bil tam pokopan. On pa se je vkrcal in odpotoval še isti dan. Močno je bruhal, tako da se je čutil zelo olajšanega, in to je bil začetek njegovega popolnega ozdravljenja.

44

Na ladji se je pripetilo nekaj umazanij in javnih nespodobnosti, ki jih je grajal z vso strogostjo. Španci, ki so na njej potovali, so ga svarili, naj tega ne počne, ker se je ladijska posadka že dogovarjala, da bi ga pustili na kakem otoku. A naš Gospod je hotel, da so kmalu prispeli na Ciper. Tu so ladjo zapustili in po kopnem odšli v drugo pristanišče, ki se imenuje Las Salinas, oddaljeno deset milj odondod. Stopili so na romarsko ladjo. Tu prav tako ni vzel s seboj drugega za svojo prehrano kot zaupanje, ki ga je imel v Boga, kakor je storil že na prejšnji ladji. Ves tisti čas se mu je velikokrat prikazal naš Gospod in mu dajal veliko duhovne tolažbe in poguma. Zdelo se mu je, da vidi veliko okroglo stvar; kot bi bila iz zlata. Tako se mu je prikazoval. Potem so s Cipra prispeli v Jafo.

V Jeruzalem so potovali, kot je bil običaj, na oslih. Dve milj preden so prispeli v Jeruzalem, je neki plemeniti Španec, ki se je imenoval Diego Manes, rekel z veliko pobožnostjo vsem romarjem, da bodo v kratkem prišli do kraja, od koder se da videti sveto mesto, in da bi bilo prav, ko bi se vsi v svoji vesti na to pripravili in potovali naprej v tišini. Vsem se je zdel ta predlog dober in vsak zase se je skušal zbrati.

45

Malo preden so dospeli na kraj, od koder naj bi se videlo mesto, so razjahali, ker so videli frančiškane, ki so s križem čakali nanje. Ko so prišli v mesto, je čutil romar veliko tolažbo in to je bilo, kakor so pripovedovali tudi drugi, splošno doživetje vseh. Spremljalo ga je veselje, ki se ni zdelo več čisto naravno. Enako pobožnost je čutil vselej, kadar je obiskoval svete kraje.

Njegov trdni sklep je bil, da stalno ostane v Jeruzalemu in vedno obiskuje svete kraje. Sklenil je, da bo razen opravljanja te pobožnosti pomagal tudi dušam. V ta namen je prinesel s seboj priporočilna pisma za gvardijana. Dal mu jih je in mu razložil svoj sklep, da namerava zaradi svoje pobožnosti ostati tam, ne pa drugega dela sklepa, da hoče koristiti dušam, kajti tega ni povedal nikomur,

medtem ko je ono prvo velikokrat razglasil. Gvardijan mu je odgovoril, da mu ni jasno, kakšno naj bi bilo njegovo bivanje ondi, ker je hiša v taki stiski, da ne more prehraniti bratov in se je zato že odločil, da jih nekaj z romarji pošlje na zahod. Romar je odgovoril, da od hiše ne prosi drugega, kot da bi ga spovedali, kadar se bo včasih prišel spovedat. Na to mu je gvardijan rekel, da bi se tako dalo napraviti, a naj vseeno počaka, da pride provincial – mislim, da je bil to najvišji redovni predstojnik v tisti pokrajini – ki se mudi v Betlehemu.

46

S to obljubo je dobil romar zagotovilo in je začel pisati pisma duhovnim osebam v Barcelono. Ko je eno pismo že napisal in je bil pri pisanju drugega, ga da na večer pred odhodom romarjev poklicati gvardijan po naročilu provinciala, ker se je vrnil. Provincial mu je govoril z dobrohotnimi besedami, kako je zvedel za njegov dobri namen, da bi ostal v svetih krajih. O stvari je dobro premislil, a je iz izkustva, ki ga ima od drugih, mnenja, da to ne bo šlo. Kajti že veliko jih je imelo to željo, a so nekatere ujeli, drugi so pomrli. Potem je bil red obvezan, da odkupi ujetnike. Zato naj se pripravi, da bo šel drugi dan skupaj z romarji nazaj. Romar je na to odgovoril, da je njegov sklep zelo trden in da se ne misli ukloniti nobeni stvari, da ne bi uresničil namere. Obzirno je dal vedeti, da ga nobena bojazen ne bo odvrnila od njegovega sklepa, tudi če bi se provincialu ne zdelo prav, razen če gre za stvar, ki bi ga obvezala pod grehom. Na to mu je provincial rekel, da imajo pooblastila od Apostolskega sedeža, da lahko ukažejo vsakemu, ki se jim zdi, da mora oditi ali da ostane, in da lahko izobčijo tistega, ki jih ne bi hotel ubogati. Glede njega menijo, da ne sme ostati (in tako naprej).

47

Ko mu je hotel pokazati bule, na temelju katerih ga lahko izobčijo, je romar rekel, da ni treba, da bi jih videl, ker verjame njegovi vzvišenosti in ga bo ubogal, ko je z avtoriteto, ki jo ima, tako razsodil.

Ko je to končal in se vrnil tja, kjer je bil prej, ga je obšlo veliko hrepenenje, da bi ponovno obiskal Oljsko goro, preden bi odpotoval, ker že ni bila volja našega Gospoda, da bi ostal v svetih krajih. Na Oljski gori je kamen, s katerega je naš Gospod šel v nebesa in kjer se še zdaj vidijo odtisi stopinj. To je bilo tisto, kar si je želel iti še enkrat pogledat. Tako se je, ne da bi karkoli omenil ali si vzel vodiča – čeprav se tisti, ki gredo brez Turka kot vodiča, izpostavljajo veliki nevarnosti – oddaljil od drugih in se sam podal na Oljsko goro. A stražarji ga niso hoteli pustiti, da bi vstopil. Dal jim je nož od pisalnega pribora, ki ga je imel s seboj. Potem ko je z obilno tolažbo opravil svojo molitev, ga je obšla želja, da bi šel v Betfago. Ko je bil tam, se je spomnil, da na Oljski gori ni dobro pogledal, na kateri strani je bila desna in na kateri leva noga. Vrnil se je tja in dal, kot se mi zdi, stražarjem škarjice, da so ga pustili noter.

48

Ko so v samostanu zvedeli, da je odšel kar brez vodiča, so frančiškani vse ukrenili, da bi ga poiskali. Ko se je vračal z Oljske gore, je naletel na sirskega kristjana, ki je služil v samostanu. Ta mu je z veliko palico in z znaki hude togote pretil, da ga bo namlatil. Ko je prišel k njemu, ga je čvrsto zgrabil za laket, on pa se je mirno pustil odvesti. Toda dobri človek ga ni več izpustil. Ko je šel po poti kot ujetnik sirskega kristjana, je prejel od našega Gospoda veliko tolažbo. Zdelo se mu je, da nenehno vidi nad seboj Kristusa. To je trajalo ves čas in v velikem obilju, dokler ni prišel do samostana.

5. Nevarna vrnitev (september 1523–pomlad 1524)

49

Naslednji dan so odpotovali. Ko so prišli na Ciper, so se romarji razdelili na različne ladje. V pristanišču so bile tri ali štiri ladje za Benetke. Ena je bila turška, druga je bila zelo majhna, tretja je bila zelo bogata in mogočna ladja nekega bogatega Benečana. Gospodarja te ladje so nekateri romarji prosili, če bi hotel vzeti romarja s seboj. A ker je vedel, da nima denarja, ni hotel, čeprav so ga mnogi prosili in hvalili romarja (in tako dalje). Gospodar je odgovoril, naj se, če je svetnik, pelje, kot se je peljal sv. Jakob, ali nekaj podobnega. Prosilci so vendar z lahkoto dosegli, kar so prosili, od gospodarja male ladje.

Odpluli so nekega dne zgodaj zjutraj z ugodnim vetrom, a zvečer jih je zajel vihar, v katerem so se ločili eni od drugih. Velika ladja se je potopila blizu ciprskega otočja in samo ljudje so se rešili. Tudi turška ladja se je potopila z vso posadko vred. Mala ladja je prestala veliko težav, a končno so le dosegli kopno v Apuliji, in to v najhujši zimi.

Bilo je strašno mraz in je snežilo. Romar ni imel druge obleke kot hlače iz grobega blaga do kolen, sicer je bil golih nog, le s čevlji in jopičem iz črnega blaga, spredaj odprtim in polnim lukenj na ramenih, ter v kratkem, dokaj oguljenem suknjiču.

50

V Benetke je prišel sredi januarja leta 1524. Na morju je preživel od Cipra sem ves mesec november in december in kolikor je preteklo od januarja. V Benetkah ga je našel eden od tistih dveh, ki sta ga bila sprejela na svojem domu, preden je odpotoval v Jeruzalem. Dal mu je za miloščino 15 ali 16 julijev in kos sukna, ki ga je večkrat prepognil in si ga nadel čez želodec zaradi hudega mraza, ki je pritiskal.

Potem ko je omenjeni romar spoznal, da je božja volja, da ne ostane v Jeruzalemu, je neprestano premišljal, kaj naj napravi. Končno je prevladal nagib, da bi nekaj časa študiral, da bi tako lahko pomagal dušam. Odločil se je, da pojde v Barcelono, in je iz Benetk odpotoval proti Genovi.

Ko je bil nekoč v Ferrari in je v glavni cerkvi opravljal svoje pobožnosti, ga je neki revež prosil miloščine. Dal mu je en market, kar je novец petih ali šestih kvatrinov. Za njim je prišel drugi in dal mu je drugi nekoliko večji novец, ki ga je imel. Tretjemu pa je, ker je imel samo še julije, dal julij. Ko so reveži videli, da deli miloščino, so še prihajali in tako je potrošil vse, kar je imel. Na koncu je prišlo veliko revežev skupaj, da bi prosili miloščino. Odgovoril jim je, naj mu oprostijo, ker nima ničesar več.

51

Iz Ferrare je odpotoval proti Genovi. Na poti je srečal nekaj španskih vojakov, ki so ga one noči lepo sprejeli. Zelo so se čudili, da se je odpravil po tisti poti, ker je bilo treba iti skoraj po sredi med dvema vojskama, francosko in cesarsko. Rotili so ga, naj se umakne z glavne ceste in si izbere drugo, varnejšo, ki so mu jo opisali. On pa ni sprejel njihovega nasveta, ampak je šel naprej po glavni cesti ter naletel na požgano in razrušeno vas. Tako do večera ni našel nikogar, ki bi mu dal kaj jesti. Ob času sončnega zahoda je prišel do nekega utrjenega naselja. Straže so ga takoj zgrabile, misleč, da je vohun. Zaprli so ga v kočo blizu vrat in ga začeli zasliševati, kot se navadno dela z osumljenci. Na vsa vprašanja je odgovarjal, da ničesar ne ve. Slekli so ga in ga preiskali vse do čevljev in po vsem telesu, da bi videli, če ne nosi s seboj kakega pisma. Ko na noben način niso mogli ničesar izvedeti, so ga zvezali, da bi ga odvedli pred poveljnika in bi ga ta pripravil do govorjenja. Rekel jim je, naj ga pustijo pokritega z njegovim suknjičem, a mu ga niso hoteli dati. Odvedli so ga v omenjenih hlačah in jopiču.

52

Na tej poti se je romarju zdelo, kot bi videl, kako vodijo Kristusa, čeprav to ni bilo videnje kot druga. Vodili so ga čez tri velike ceste. Šel je brez kakršnekoli žalosti, da, celo z veseljem in z zadovoljstvom.

Imel je navado, da je vsako osebo, pa najsi je bil kdorkoli, ogovoril z vi ker je bil prepričan, da so tako govorili Kristus, apostoli in drugi svetniki. Ko je tako hodil po ulicah, mu je prišlo na misel, da bi bilo v tem trenutku bolje to navado opustiti in poveljnika nagovoriti z vaše blagorodje, to pa zato, ker ga je bilo nekoliko strah mučenja, ki bi ga lahko doletelo, in drugega. Ko pa je opazil, da je to skušnjava, si je rekel: »Ker je tako, ga ne bom nagovoril z vaše blagorodje in se mu ne bom priklo-nil niti ne bom pred njim snel pokrivala.«

53

Prišli so pred poveljnikovo palačo in ga pustili v nizki dvorani. Čez nekaj časa ga je poveljnik nagovoril. Ne da bi napravil kako vljudnostno kretnjo, mu je odgovoril z nekaj besedami in opaznim premorom med njimi. Poveljnik ga je imel za neumnega, zato je rekel tistim, ki so ga privedli: »Ta človek ni pri pameti. Dajte mu njegove stvari in ga vrzite ven!«

Ko je odšel iz palače, je kmalu srečal nekega Španca, ki je tam živel. Ta ga je vzel na svoj dom, mu dal hrane, da se je nasitil, in vse potrebno za ono noč. Zjutraj je odpotoval in hodil do večera, ko sta ga z nekega stolpa opazila dva vojaka. Prišla sta dol in ga prijela. Odvedla sta ga pred poveljnika, ki je bil Francoz. Poveljnik ga je med drugim vprašal, iz katere dežele je. Ko je slišal, daje iz Guipozcoe, mu je rekel: »Tudi jaz sem od tam blizu.« Menda je bil iz bližine Bayonne. Nato je rekel: »O-dvedite ga, dajte mu jesti in lepo ravnajte z njim!«

Na poti iz Ferrare v Genevo je prestal še veliko drugih, manj pomembnih stvari. Končno je prispel v Genovo. Tam ga je prepoznal Bask z imenom Portundo, ki se je včasih, ko je služil na dvoru katoliškega kralja, pogovarjal z njim. Uredil je, da so ga sprejeli na ladjo, ki je šla v Barcelono. Na ladji je bil v veliki nevarnosti, da ga zajame Andrea Doria, ki je ladjo lovil, ker je bil takrat na francoski strani.

6. Čas študija in prvi spori z inkvizicijo (1524–1527)

54

Ko je prišel v Barcelono, je o svojem študijskem načrtu obvestil Isabelo Roser in magistra Ardevola, ki je poučeval gramatiko. Obema se je zdel načrt zelo dober in magister se je ponudil, da jo bo zastonj poučeval, ona pa, da mu bo dajala, kar je potrebno za vzdrževanje. Romar je poznal v Manresi nekega meniha – mislim, da je bil iz reda sv. Bernarda – zelo duhovnega človeka. Pri njem je hotel stanovati, da bi lahko študiral in se bolj nemoteno predajal duhovnosti, a tudi pomagal dušam. Odgovoril je torej, da sprejme ponudbo, če v Manresi ne najde ugodnosti, ki jo je pričakoval. Ko pa je prišel tja, je zvedel, da je menih že umrl. Vrnil se je torej v Barcelono in začel študirati z veliko marljivostjo.

55

Vendar ga je nekaj zelo oviralo. Kadar se je namreč začel učiti na pamet, kakor je potrebno na začetku študija gramatike, so mu prihajala nova spoznanja o duhovnih rečeh in novi občutki, tako da se ni mogel učiti, a jih tudi ni mogel izriniti, če se jim je še tako upiral. O tem je velikokrat premišljeval in si nazadnje rekel: »Niti kadar se odpravim molit ali če sem pri maši, me ne obhajajo tako živa razsvetljenja.« Tako je sčasoma prišel do spoznanja, da je to skušnjava.

Po opravljeni molitvi je odšel k sv. Mariji pri morju blizu magistrove hiše in ga prosil, ali ga ne bi hotel v cerkvi za trenutek poslušati. Ko sta sedla, mu je natančno razložil vse, kar se je dogajalo v njegovi duši in kako malo je zavoljo tega do sedaj napredoval, da pa omenjenemu magistru obljublja tole: »Obljubljam vam, da ti dve leti nikoli ne bom manjkal pri pouku, dokler bom v Barceloni dobil kruha in vode, da se lahko preživim.« Odkar je napravil to zelo uspešno obljubo, ni nikoli več imel onih skušnjav.

Bolečine v želodcu, ki jih je dobil v Manresi in zaradi katerih je nosil čevlje, so minile. Odkar je prišel iz Jeruzalema, se je počutil zdravega. Zaradi tega se mu je zdaj, ko je študiral v Barceloni, spet vrnila želja, da bi začel z nekdanjimi pokorami. Tako je v podplatih čevljev začel delati luknjo in jo sčasoma večal, da je nazadnje, ko je prišel zimski čas, nosil samo še zgornji del.

56

Ko sta minili dve leti študija, v katerih je po mnenju drugih zelo napredoval, mu je rekel njegov učitelj, da je že sposoben poslušati filozofijo, in da gre lahko v Alcalo. Kljub temu se je dal izprašati nekemu doktorju teologije, ki mu je dal enak nasvet. Tako se je sam napotil v Alcalo, čeprav je že imel nekaj tovarišev, kot se mi zdi.

Prišel je v Alcalo in začel beračiti in živeti od miloščine. Ko je že kakih deset ali dvanajst dni živel tam na ta način in so ga nekega dne kleriki in drugi, ki so bili z njimi, videli, da prosi miloščine, so se začeli iz njega norčevati in ga žaliti, kot ljudje radi počno s tistimi, ki so zdravi, pa beračijo. Tisti čas je prišel mimo nadzornik novega zavetišča Antezane. Očitno ga je to ganilo. Poklical ga je, ga vzel v ubožnico ter mu dal v njej sobo in vse potrebno.

57

V Alcali je študiral kako leto in pol. Ker je prišel v Barcelono v postnem času leta 1524 in tam študiral dve leti, je prišel v Alcalo leta 1526.

Študiral je Sotovo logiko, Albertovo fiziko in Magistra Sententiarum.

V Alcali se je ukvarjal z dajanjem duhovnih vaj in razlaganjem krščanskega nauka. S tem je dosegel nekaj sadov v božjo slavo. Bilo je veliko oseb, ki so prišle do obilnega spoznanja in okušanja v duhovnih stvarih. Drugi so imeli razne skušnjave. Tako se je neka oseba hotela bičati, a tega ni mogla delati, kakor da bi jo kdo držal za roko. In druge slične stvari, ki so med ljudstvom povzročile govore, še posebno zaradi velikega navala ljudi, kjerkoli je že razlagal krščanski nauk.

Moram se spomniti strahu, ki ga je neke noči preživel.

Ko je prišel v Alcalo, se je kmalu seznanil z don Diegom de Eguia, ki je stanoval v hiši svojega brata, alcalskega tiskarja, in živel kar v blagostanju. Oba sta mu pomagala z miloščino za vzdrževanje

revežev in oni je na svojem domu imel tri romarjeve tovariše. Ko ga je nekega dne prišel prositi miloščine za neke potrebe, je don Diego dejal, da denarja nima, a odprl mu je skrinjo, v kateri je imel različne stvari, posteljnino različnih barv, svečnike in druge podobne stvari, ki jih je romar vse skupaj zavite v rjuho zadel na ramo in odnesel revežem v pomoč.

58

Kot je bilo omenjeno zgoraj, je nastalo v vsej tisti pokrajini veliko govorjenja o stvareh, ki so se dogajale v Alcali. Nekdo je pravil tako, drugi drugače. Stvar je prišla do inkvizitorjev v Toledo in prišli so v Alcala. Romarja je njegov gostitelj obvestil o njih, rekoč, da so jih imenovali sivosrajčnike in alumbrade, in da jih bodo dali na natezalnico. Takoj so začeli preiskavo in proces o njegovem načinu življenja. Končno so se vrnili v Toledo, ne da bi jih poklicali predse, čeprav so prišli samo zaradi tega, proces pa so prepustili vikarju Figueroi, ki je zdaj v cesarjevi službi. Ta jih je dal nekaj dni zatem poklicati in jim je povedal, da so inkvizitorji opravili preiskavo in proces o njihovem življenju, da pa niso našli nobene zmote v njihovem nauku ali v njihovem življenju in da lahko zato še naprej brez vsake ovire delajo, kar so delali. Vendar pa se, ker niso redovniki, ne zdi primerno, da hodijo vsi v enaki obleki. Bilo bi prav, jim je zdaj ukazal, ko bi dva pobarvala svojo obleko v črno – in pokazal je na romarja in Artiago, druga dva, Calixto in Caceres, naj bi jo pobarvala rjavo, Juanico pa, mladi Francoz, bi lahko ostal, kot je.

59

Romar je odvrnil, da bodo storili, kar jim je ukazano. »Ne vem pa,« je še rekel, »kakšno korist prinašajo takšne preiskave. Enemu od njih zadnjič neki duhovnik ni hotel dati obhajila, ker se obhaja vsakih osem dni, in tudi meni so delali težave. Radi bi vedeli, če so pri nas našli kako herezijo.« »Ne,« pravi Figueroa, »če bi jo našli, bi vas sežgali.« »Sežgali bi tudi vas,« odvrne romar, »ko bi pri vas našli kako herezijo.«

Pobarvali so svoje obleke, kot jim je bilo ukazano. Kakih petnajst ali dvajset dni zatem pa je Figueroa ukazal romarju, naj ne hodi bos, ampak naj se obuže. Storil je to čisto mirno kot sploh vse podobne stvari, ki so mu jih ukazali. O tem, kar mi je pripovedoval Bustamante.

Štiri mesece zatem je isti Figueroa napravil ponovno preiskavo. Poleg običajnih stvari, se zdi, je bil tudi neki poseben primer. Neka poročena in ugledna žena je bila romarju posebno vdana. Da je ne bi videli, je prihajala zjutraj še v mraku v zavetišče, pokrita, kot je običaj v Alcali de Henares. Šele pri vstopu se je odkrila in šla v romarjevo sobo. Vendar jim tudi tokrat niso ničesar storili niti jih niso po končani preiskavi poklicali predse ali jim sploh kaj rekli.

60

Naslednje štiri mesece zatem, ko je stanoval že v majhni hiši zunaj zavetišča, pride nekega dne strážnik pred njegova vrata. Pokliče ga in mu pravi: »Pojdite nekoliko z menoj!«

Peljal ga je v zapor in mu rekel: »Ne hodite od tod, dokler se vam kaj drugega ne ukaže.«

To je bilo v poletnem času in zapor ni bil strog, zato je mnogo ljudi prihajalo k njemu na obisk.

Tudi Miona, ki je bil njegov spovednik.

Delal je isto kot na svobodi. Poučeval je krščanski nauk in dajal duhovne vaje. Nikoli ni zahteval, da bi dobil odvetnika ali zagovornika, čeprav so se mu mnogi ponujali.

Posebej se še spominja človeka, ki mu ga je poslala na obisk dona Teresa de Cardenas, in ki se mu je velikokrat ponujal, da ga bo rešil. Vendar ni romar ničesar sprejel, ampak je vedno odgovarjal:

»Tisti, ki sem iz ljubezni do njega prišel sem, me bo tudi rešil, če mu bo to v korist.«

61

Sedemnajst dni je že bil v zaporu, ne da bi ga zaslišali in ne da bi zvedel za vzrok. Na koncu je prišel v ječo Figueroa in ga zaslišal o mnogih stvareh, vprašal ga je celo, če se drži sobotnega počitka, in če pozna neki ženski – bili sta mati in hči. Rekel je, da ju pozna. Dalje, če je vedel o njenem odhodu, preden sta odšli. Rekel je, da ne, saj je dobil od njiju svečano obljubo. Tedaj mu je vikar položil roko na rame in mu dejal z znamenjem veselja: »To je bil vzrok, da ste prišli sem.«

Med mnogimi osebami, ki so prihajale k romarju, sta bili tudi neka mati in njena hči, obe vdovi. Hči je bila zelo mlada in prava lepotica. Obe sta zelo napredovali v duhovnosti, posebno hči. Tako sta se, čeprav plemeniti, peš odpravili k sv. Veroniki Jaenski, ne vem točno, če s prosjačenjem, pač pa sami, in to je povzročilo v Alcali veliko govorjenja. Doktor Ciruelo, ki je bil njen varuh, je mislil, da ju je zapeljal ujetnik, in ga je dal zato prijeti.

Ko je jetnik zvedel, kar mu je vikar povedal, mu je rekel: »Želite, da vam spregovorim nekoliko obširneje o tej stvari?«

Rekel je: »Prosim!«

»Potem morate vedeti,« je odgovoril jetnik, »da sta me oni dve ženi velikokrat nagovarjali, da bi radi hodili širom po svetu od ubožnice do ubožnice služiti revežem. Jaz sem ju neprestano odvrčal od te namere, češ da je hči še tako mlada in lepa in tako naprej. Rekel sem jima, da lahko v primeru, če želita obiskovati reveže, to storita v Alcali in tudi spremljata presveti Zakrament.«

Ko sta končala te pogovore, je Figueroa odšel s svojim notarjem, ki si je vse zapisal.

62

Tisti čas se je mudil Calixto v Segoviji. Ko je zvedel, da je zaprt, se je takoj vrnil, čeprav se je komaj pozdravil od hude bolezni, in se mu je pridružil v ječi. Toda on mu je dejal, da bi bilo bolje, če se gre predstaviti vikarju. Ta ga je lepo sprejel in mu rekel, da mu ukazuje, naj se vrne v zapor, ker mora ostati v ječi, dokler se ženi ne vrne, da bo videl, če bosta potrdili njegovo izjavo.

Calixto je bil nekaj dni v ječi. Ko pa je romar videl, da to škoduje njegovemu telesnemu zdravju, ker še ni čisto ozdravel, je izposloval, da so ga s posredovanjem nekega zdravnika, njegovega dobrega prijatelja, izpustili.

Od dneva, ko je romar prišel v ječo, do takrat, ko so ga izpustili, je minilo dvainštirideset dni. Po preteku le-teh, ko sta se obe pobožni ženi že vrnila, je prišel v zapor notar, da mu prebere sodbo: Prost je, oblačijo naj se kot drugi študenti in v prihodnjih štirih letih, dokler ne bodo imeli za sabo več študija, naj ne govorijo o stvareh vere, ker se v znanosti še ne spoznajo. V resnici je bil romar tisti, ki je še največ vedel, a še to bolj skromne osnove. To je bila tudi prva stvar, ki jo je omenjal, kadar so ga zasliševali.

63

Po sodbi je bil nekoliko v dvomih, kaj naj stori. Zdelo se je, da so mu zaprli vrata, da bi lahko še pomagal dušam, čeprav za to niso navedli drugega razloga, kot da je premalo študiral. Na koncu se je odločil, da pojde k toledskemu nadškofu Fonescu in izroči stvar v njegove roke.

Odšel je iz Alcalie in našel nadškofa v Valladolidu. Natanko mu je razložil stvar in mu rekel, da sicer ni več v njegovi jurisdikciji in se mu ni treba držati njegove sodbe, a bo vseeno storil, kar bo odredil. (Nagovarjal ga je z vi, kot je imel navado do vseh.) Nadškof ga je zelo lepo sprejel in mu rekel, da ima tudi v Salamanci prijatelje in kolegij. Ponudil mu je vse ugodnosti in mu dal pri odhodu štiri skude.

7. V ječi (1527)

64

Ko je po prihodu v Salamanco v cerkvi molil, ga je neka pobožna žena prepoznala, da je iz Družbe, ker so bili ostali štirje tovariši že več dni tam. Vprašala ga je po imenu in ga peljala na stanovanje tovarišev.

Ko so jim dali v Alcali ukaz, naj se oblačijo kakor študenti, je rekel romar: »Ko ste nam ukazali, da prebarvamo obleke, smo to storili, zdaj pa tega ne moremo storiti, ker nimamo, s čimer bi jih kupili.« Tako jim je vikar preskrbel obleke in klobuke in vse druge študentske potrebščine. Na ta način oblečeni so odpotovali iz Alcalae.

V Salamanci se je spovedal pri nekem dominikanskem redovniku pri sv. Štefanu. Deset ali dvanajst dni zatem, ko se je priključil ostalim, mu je spovednik na lepem rekel: »Samostanski patri žele govoriti z vami.« On je odvrnil: »V božjem imenu.«

»Potem,« je rekel spovednik, »bi bilo dobro, ko bi prišli v nedeljo sem na obed. Na nekaj pa vas opozarjam, da hočejo namreč zvedeti od vas mnogo stvari.«

Tako je v nedeljo s Calixtom prišel tja. Zaradi priorjeve odsotnosti ju je po obedu superior skupaj s spovednikom in, kot se mi zdi, z nekim drugim redovnikom odvedel v kapelo. Subprior je z dokajšnjo zgovornostjo pričel pripovedovati, kako dobre novice imajo o njihovem življenju in navadah, da hodijo okrog pridigujoč kot apostoli, in da bi jih veselilo, ko bi o teh stvareh kaj podrobnejšega izvedeli. Tako je začel spraševati, kaj so pravzaprav študirali.

Romar je odgovoril: »Tisti med nami, ki je od vseh največ študiral, sem jaz.« Jasno mu je poročal o tistem malem, kar je študiral, in s kako skromnimi temelji.

65

»Kaj je potem tisto, o čemer pridigate?«

»Mi,« pravi romar, »ne pridigamo, ampak se samo prijateljsko pogovarjamo o božjih stvareh, kot na primer po jedi s tistimi osebami, ki so nas povabile.«

»Ampak,« pravi redovnik, »o kakšnih božjih rečeh se pogovarjate? Prav to je tisto, kar bi radi zvedeli.«

»Pogovarjamo se,« pravi romar, »včasih o tej kreposti, včasih o drugi, tako da jih hvalimo; včasih spet o tem grehu, včasih o drugem in ga pri tem grajamo.«

»Vi niste izobraženi,« reče redovnik, »pa govorite o krepostih in grehah. O tem lahko govori človek samo na enega od dveh načinov, ali ker je izobražen ali če je razsvetljen od Svetega Duha. Izobraženi niste, torej ste razsvetljeni od Svetega Duha. Prav to, kar je iz razsvetljenja Svetega Duha, pa bi radi vedeli.«

Tu je romar malce osupnil, ker se mu ta način pogovora ni zdel v redu. Malo je pomolčal, potem pa rekel: »Ni potrebno, da bi več govorili o teh stvareh.«

Redovnik je vztrajal: »Ravno zdaj, ko je toliko zmot nekega Erazma in toliko drugih, ki so zavedli svet, nočete razjasniti tega, o čemer govorite?«

66

Romar je odgovoril: »Pater, ne bom povedal več od tega, kar sem rekel, razen pred svojimi predstojniki, ki me lahko k temu obvežejo.«

Še prej je vprašal, zakaj je prišel Calixto tako oblečen. Nosil je namreč kratko haljo in velik klobuk na glavi, palico v roki in škornje približno do sredi golen. In ker je bil zelo velik, se je zdel strašno čuden. Romar mu je pripovedoval, kako so jih prijeli v Alcali in jim ukazali, da se oblečejo kot študenti. Ta njihov tovariš pa je, ker je bila velika vročina, dal svoj talar nekemu revnemu kleriku. Tedaj je rekel redovnik skozi zobe in z znamenji, da mu to ne ugaja: »Ljubezen se začne pri sebi.«

Da se spet vrnemo k pripovedi. Ker subprior ni mogel spraviti iz romarja nobene besede več, je rekel: »Torej bosta ostala tu, bomo že storili, kar je treba, da bosta vse povedala.«

Potem so vsi menihi v dokajšnji naglici odšli.

Še prej je romar vprašal, če žele, da ostaneta v kapeli, ali kje hočejo, da ostaneta. Subprior je odgovoril, naj ostaneta kar v kapeli. Nato so dali menihi zapreti vsa vrata in se po vsej verjetnosti povezali s sodiščem. Vendar sta oba ostala v samostanu tri dni, ne da bi jima od sodne oblasti kakoli javili. Pri jedi sta bila v obednici skupaj z menihi. Njuna soba je bila skoraj vedno polna menihov, ki so ju prihajali obiskovat, in romar je vedno govoril o svojih običajnih stvareh. Tako je med njimi kmalu nastal pravi razdor, ker je bilo veliko takih, ki so jima bili očitno naklonjeni.

67

Po preteku treh dni je prišel notar in ju odvedel v ječo. Vendar ju niso dali v spodnje prostore skupaj z zločinci, ampak v višjo sobo. Ker pa je bila stara in v njej nihče ni bival, je bilo tam veliko umažanije. Oba so priklenili na isto verigo, vsakega za eno nogo. Veriga je bila pritrjena na steber sredi prostora. Dolga je morala biti kakih deset do trinajst pedi. Zato je moral vedno, kadar je hotel eden od njiju kaj napraviti, iti drugi z njim.

Vso tisto noč sta ostala budna. Ko se je drugi dan v mestu razvedelo, da sta v zaporu, so jima poslali v zapor posteljnine in obilo vsega potrebnega. Vselej jih je veliko prihajalo k njima na obisk. Romar pa je nadaljeval s svojo dejavnostjo, govoril je o Bogu in drugo.

Bakalaver Frias ju je prišel vsakega posebej zaslišat. Romar mu je dal vse svoje zapiske, to je Duhovne vaje, da bi jih pregledal. Na vprašanje, če imata tovariše, sta pritrdila in povedala, kje so. Na bakalavrov ukaz so šli takoj tja in odvedli v ječo Caceresa in Artiago, Juanica pa, ki je kasneje postal menih, so pustili. Vendar ju niso dali v gornji prostor, skupaj z onima dvema, ampak v spodnji, kjer so bili navadni jetniki.

Tudi tu, tako kot prej, ni hotel vzeti odvetnika ali zagovornika.

68

Nekaj dni zatem je bil poklican pred štiri sodnike: tri doktorje, Santisidora, Paravinhasa in Friasa in četrtga, bakalavra Friasa, ki so si vsi že ogledali Duhovne vaje. Spraševali so ga o mnogih stvareh, ne le o Duhovnih vajah, ampak tudi o teologiji, na primer o Trojici, o zakramentih in kako te verske resnice razume. Najprej je napravil svoje uvodno pojasnilo. Na sodnikov ukaz je vseeno govoril, vendar tako, da niso našli ničesar, kar bi mu mogli očitati. Bakalaver Frias, ki je bil vselej bolj kot drugi zagret za stvari, ga je vprašal tudi za neki primer iz cerkvenega prava. Na vse je moral odgovarjati. Vedno je najprej rekel, da ne ve, kaj o tistih stvareh menijo učenjaki. Nato so mu ukazali, naj razloži prvo zapoved na način, kot je navadno razlagal. Lotil se je torej razlage. Pri tem se je tako obširno zadržal in povedal toliko stvari o prvi zapovedi, da jih je minila volja, da bi ga še kaj spraševali.

Še prej, ko so govorili o Duhovnih vajah, so najbolj vztrajali pri točki, ki je stala na začetku vaj, namreč, kdaj je neka misel mali in kdaj smrtni greh. Stvar je bila v tem, da je on, dasi neizobražen, o tem odločal. Odgovoril je: »Odločite torej vi, ali je odločitev resnična ali ne. In če ni resnična, jo obsodite.« Na koncu so odšli, ne da bi kaj obsodili.

69

Med mnogimi, ki so prihajali v ječo, da bi z njim govorili, je nekoč prišel don Francisco de Mendoza, ki je zdaj burgoški kardinal. Prišel je skupaj z bakalavrom Friasom. Zaupno ga je vprašal, kako se počuti v ječi, in če mu je težko, da je zaprt. Dejal je: »Odgovoril vam bom, kot sem danes odgovoril neki gospe, ki mi je izrazila besede sočutja, ko me je videla zaprtega. Rekel sem ji: S tem kažete, da si ne želite, da bi vas zaprli zaradi ljubezni do Boga. Mar se vam zdi, da je zapor tako zlo? Povem vam, da ni toliko okov in verig v Salamanci, da si jih ne bi iz ljubezni do Boga želel še več.«

Tisti čas se je dogodilo, da so iz zapora zbežali vsi jetniki, le dva tovariša, ki sta bila z njimi, nista zbežala. Ko so ju zjutraj našli pri odprtih vratih sama, sicer pa nikogar, je bilo to vsem v veliko vzpodbudo in je povzročilo veliko govorjenja po mestu. Potem so jim dali za zapor pravo palačo, ki je stala tam blizu.

70

Dvaindvajset dni potem, ko so jih zaprli, so jih poklicali, da bi slišali razsodbo. Bila je taka: ni se našla nobena zmeta, ne v načinu življenja ne v nauku. Še naprej lahko delajo to, kar so delali doslej, poučujejo krščanski nauk in govore o božjih rečeh, samo da ne bodo določali, kaj je smrtni in kaj mali greh, preden ne minejo štiri leta nadaljnega študija.

Ko je bila sodba prebrana, so pokazali sodniki veliko ljubeznivosti, kot bi želeli, da bi bila sprejeta. Romar je rekel, da bo storil vse, kar je sodba ukazovala, da pa je ne bo sprejel, saj so mu, ne da bi ga v katerikoli stvari obsodili, zaprli usta, da ne bo mogel pomagati bližnjim tako kot bi lahko. Najs se je doktor Frias še tako trudil in se kazal prijaznega, je romar izjavil samo to, da bo, dokler bo pod salamanško jurisdikcijo, storil, kar so mu ukazovali. Potem so jih spustili iz zavora. Začel se je priporočati Bogu in razmišljati o tem, kaj naj stori. V tem, da bi ostal v Salamanci, je videl veliko težavo. Zdelo se mu je namreč, da so mu s prepovedjo, da ne sme odločati o smrtnem oziroma malem grehu, zaprta vrata za pomoč dušam.

71

Tako se je odločil, da bo šel študirat v Pariz.

Ko se je romar v Barceloni posvetoval, ali naj študira in koliko, je bilo njegovo glavno vprašanje, ali naj, potem ko bo doštudiral, vstopi v kak red ali pa naj hodi okrog po svetu. Ko so mu prihajale misli, da bi šel v kak red, mu je hkrati prišla želja, da bi šel v kak zanemarjen in reforme potreben samostan, saj bi stopil v red zato, da bi v njem lahko več trpel. Mislil je tudi, da bi tako Bog pomagal ostalim. Bog mu je dajal veliko zaupanje, da bo lahko prenašal vse žalitve in krivice, ki bi mu jih prizadejali.

Vendar ga v času salamanškega zavora niso zapustile enako močne želje, ki so ga navdajale, da bi koristil dušam, prej pa v ta namen še več študiral in za isti načrt pridobil še druge, te, ki jih že ima, pa obdržal. Ob odločitvi, da pojde v Pariz, se je z njimi dogovoril, da bodo čakali nanj, medtem ko bo šel, da bi videl, če bo našel kako možnost, da bi mogli študirati tudi oni.

72

Mnogo uglednih oseb ga je močno nagovarjalo, naj ne odide, a niso mogli nič doseči. Kljub vsemu je petnajst ali dvajset dni potem, ko je prišel iz zavora, sam odpotoval. S seboj je vzal le nekaj knjig, ki jih je naložil na osla. Ko je prišel v Barcelono, so mu vsi, ki so ga poznali, svetovali, naj zaradi velikih vojska, ki so se bile, ne potuje preko Francije. Naštevali so mu zelo čudne primere. Pravili so mu celo, da so Špance natikali na raženj. Vendar ni občutil najmanjšega strahu.

8. V Parizu (1528–1535)

73

Tako je sam in peš odpotoval v Pariz. V Pariz je prispel meseca februarja ali približno takrat. Po mojem izračunu je bilo to leta 1528 ali 1527.

Ko je bil v Alcali zaprt, se je rodil španski prestolonaslednik. Tako se da izračunati vse tudi za nazaj.

Nastanil se je v neki hiši skupaj s še nekaterimi Španci in se lotil humanističnega študija na Montaiguju. Vzrok je bil ta, da je čutil, kako zelo pomanjkljive temelje ima, ker so ga pustili, da je prehitro napredoval s študijem. Zdaj je študiral z otroki in napredoval v skladu s pariškim redom in načinom šolanja.

Takoj ko je prišel v Pariz, mu je dal neki trgovec na temelju potrdila iz Barcelone 25 skudov. Dal jih je shraniti nekemu Špancu v oni hiši. Ta jih je v kratkem času zapravil in ni imel ničesar več, s čimer bi poravnal dolg. Tako ni romarju ob koncu posta ostalo nič več denarja, ker ga je porabil in pa iz prej navedenega razloga. Prisiljen je bil, da je šel prosjačit in da je zapustil hišo, v kateri je stanoval.

74

Bil je sprejet v zavetišče sv. Jakoba onstran cerkve nedolžnih otrok. Imelo je za študij zelo neugodno lego. Zavetišče je bilo od kolegija Montaiguja dokaj oddaljeno in da bi dobil vrata odprta, je moral priti ob zvonjenju avemarije, oditi pa ob svitu. Tako ni mogel kaj dobro slediti pouku. Še druga zapreka je bilo prosjačenje miloščine za vzdrževanje.

Skoraj pet let je že minilo, odkar ni več imel želodčnih bolečin. Tako se je začel spet več pokoriti in postiti.

Ko je že nekaj časa na ta način živel v zavetišču in prosjačil, je videl, da le malo napreduje v izobrazbi. Začel je razmišljati o tem, kaj naj stori. Videl je, da je bilo nekaj takih, ki so v kolegiju služili kakemu profesorju in imeli še čas za študij. Odločil se je, da si bo poiskal gospodarja.

75

Sam pri sebi je o tem premišljeval in delal načrte, ki so ga navdajali s tolažbo. Predstavljal si je, da je učitelj Kristus, enemu od učencev bo dal ime sv. Peter, drugemu sv. Janez in tako naprej, vsakemu po eno apostolovo ime. »Ko mi bo torej učitelj kaj zapovedal, bom mislil, da mi zapoveduje Kristus, in če mi bo zapovedoval kdo drug, bom mislil, da mi zapoveduje sv. Peter.« Zelo si je prizadeval, da bi našel gospodarja. Priporočil se je na eni strani bakalavru Castru, potem nekemu kartuzijanskemu bratu, ki je poznal mnogo učiteljev, in še drugim, vendar nikakor ni uspelo, da bi mu našli gospodarja.

76

Ko nazadnje ni našel nobene pomoči, mu je dejal neki španski menih, da bi bilo bolje, če bi šel vsako leto v Flandrijo in izgubil dva meseca ali celo manj, nazaj pa prinesel toliko, da bi lahko od tega študiral celo leto. Ta način se mu je, potem ko ga je priporočil Bogu, zazdel še najboljši. Izkoristil je nasvet in vsako leto prinesel iz Flandrije toliko, da je lahko nekako shajal. Enkrat je šel celo v Anglijo in od tam prinesel več miloščine, kot jo je navadno dobil druga leta.

77

Ko se je prvokrat vrnil iz Flandrije, se je začel močneje kot prej ukvarjati z duhovnimi pogovori. Skoraj istočasno je dajal duhovne vaje trem, to je Peralti, bakalavru Castru, ki je bil na Sorboni in nekemu Basku po imenu Amador, ki je bil pri sv. Barbari. Napravili so velik preobrat in kmalu vse, kar so imeli, celo knjige, razdelili ter začeli prositi miloščine po Parizu. Hodili so spat v zavetišče sv. Jakoba, kjer je poprej stanoval romar, a je iz prej omenjenih razlogov že odšel. To je povzročilo na univerzi velik nemir, ker sta bila prva dva ugledni in zelo znani osebi. Španci so začeli oba magistra takoj napadati, vendar ju kljub mnogim razlogom in prepričevanju niso mogli

pregovoriti, da bi se vrnila na univerzo. Zato so nekega dne trumoma prišli z orožjem v roki in ju odpeljali iz zavetišča.

78

Odpeljali so ju na univerzo in dosegli sporazum, da bosta najprej dokončala svoj študij, potem pa naprej uresničevala svoje sklepe.

Bakalaver Castro se je nato vrnil v Španijo, nekaj časa pridigal v Burgosu in postal kartuzijanski menih v Valenciji.

Peralta se je kot romar peš odpravil v Jeruzalem. Pri tem ga je v Italiji srečal neki vojaški poveljnik, njegov sorodnik. Imel je zveze, po katerih ga je privedel k papežu in dosegel, da mu je ukazal, naj se vrne v Španijo.

Te stvari se niso zgodile takoj, ampak nekaj let zatem.

V Parizu se je predvsem med Španci dvignilo strašno negotovanje proti romarju. »Naš magister« de Gouveia je izjavil, da je Amadorja, ki je bil v njegovem kolegiju, spravil ob pamet. Zato je sklenil in razglasil, da ga bo dal prvič, ko bo prišel k sv. Barbari, javno bičati kot zvodnika študentov.

79

Španec, ki je v začetku živel v njegovi družbi, in ki je zapravil njegov denar, ne da bi mu ga vrnil, je odšel po poti skozi Rouen v Španijo. V Rouenu je čakal na prevoz in zbolel. Ko je bil bolan, je romar o tem iz njegovega pisma zvedel in obšle so ga želje, da bi ga šel obiskat in mu pomagal. Mislil je tudi, da bi ga v teh okoliščinah lahko pridobil za to, da bi zapustil svet in se čisto posvetil božji službi.

Da bi lahko to dosegel, ga je navdala želja, da bi tistih osemindvajset milj, kolikor jih je od Pariza do Rouena, prehodil peš in bos, ne da bi kaj jedel ali pil. Ko je opravil molitev v ta namen, je začutil velik strah. Na koncu je odšel k sv. Dominiku in se tam odločil, da bo potoval na omenjeni način, saj ga je oni veliki strah, ki ga je imel, da skuša Boga, že minil.

Drugi dan zjutraj, ko naj bi se odpravil na pot, je zgodaj vstal in se začel oblačiti. Tedaj ga je obšel tak strah, da se mu je zdelo, da se skoraj ne more obleči. Kljub odporu je odšel iz hiše in tudi iz mesta, še preden se je čisto zdanilo. Vendar je njegov strah še vedno trajal in ga spremljal vse do Argenteuila, majhnega mesta, ki je tri milje oddaljeno od Pariza proti Rouenu, kjer se baje nahaja obleka našega Gospoda.

Ko je šel s tem duševnim naporom skozi mestece in se dvignil na neko vzpetino, ga je stvar začela zapuščati in obšla ga je velika tolažba in duhovna moč s takim veseljem, da je začel vzklikati po poljih, se pogovarjati z Bogom in tako naprej.

Tisti večer je dobil prenočišče z nekim revnim beračem v zavetišču, potem ko je čez dan prehodil štirinajst milj. Drugi dan je šel prenočit pod kup slame, tretji dan je prišel v Rouen. Ves čas ni ne jedel ne pil in je bil bos, kakor je sklenil. V Rouenu je potolažil bolnika in ga pomagal spraviti na ladjo, da je šel dalje v Španijo. Dal mu je tudi priporočilno pismo in ga napotil k tovarišem, ki so bili v Salamanci, to je Calixtu, Caceresu in Arteagi.

80

Da ne bi dalje govorili o teh tovariših. Njihova življenjska pot je bila taka.

Ko je bil romar v Parizu, jim je, kakor so se dogovorili, pogosto pisal o majhnih možnostih, ki jih je imel, da bi jih spravil študirat v Pariz. Vendar se je potrudil in pisal doni Leonori de Mascarenhas, naj pomaga Calixtu s priporočilnim pismom za dvor portugalskega kralja, da bi lahko dobil eno od prostih mest, ki jih je portugalski kralj podeljeval v Parizu. Dona Leonora je dala Calixtu priporočilno pismo, mulo za ježo in denar za stroške. Calixto je odšel na portugalski kraljevi dvor, vendar potem ni prišel v Pariz, ampak se je vrnil v Španijo in z neko pobožno damo odšel v Cesarsko Indijo. Po povratku v Španijo se je še enkrat odpravil v Indijo in se končno vrnil v Španijo kot bogataš ter spravil v začudenje vse, ki so ga v Salamanci prej poznali.

Caceres se je vrnil v Segovijo, ki je bila njegova domovina, in začel živeti tako, da se je zdelo, kot da je čisto pozabil na svojo prejšnjo odločitev.

Arteaga je postal komendator. Ko je že obstajala Družba v Rimu, so mu dali škofovsko službo v Indiji. Pisal je romarju, da bi jo dali komu iz Družbe. Ko mu je odgovoril odklonilno, je kot škof odšel v Cesarsko Indijo in tam po čudnem naključju umrl. Ko je bil bolan, sta bili ob njem dve steklenički z vodo za osvežitev. Ena z vodo, ki mu jo je bil odredil zdravnik, druga s strupeno sulejmanovo vodo. Po pomoti so mu dali drugo, ki ga je pokončala.

81

Romar se je vrnil iz Rouena v Pariz. Spoznal je, da je zaradi stvari, ki sta jih prestala Castro in Peralta, nastalo o njem veliko govorjenja in da ga je inkvizitor že iskal. Ker ni hotel več čakati, je odšel k inkvizitorju in mu povedal, češ da je slišal, da ga je iskal, in da je pripravljen na vse, kar želi od njega – ta inkvizitor se je imenoval »naš magister« Ory, menih dominikanec – vendar ga prosi, naj hitro opravi, ker je sklenil, da bo na dan sv. Remigija začel študij filozofije. Zato želi, da bi se najprej opravile te stvari, da se bo lahko potem mirneje posvetil svojemu študiju. Toda inkvizitor ga ni več poklical. Rekel mu je samo, da je res, da so mu pravili o njegovih dejanjih in tako dalje.

82

Kmalu potem je prišel dan sv. Remigija, to je prvi dan v oktobru. Vstopil je, da bi prisostvoval tečaju filozofije pri učitelju, ki se je imenoval Janez Pena. Vstopil je odločen, da bo ohranil tiste, ki so sklenili, da bodo služili Gospodu, da pa ne bo šel dalje in iskal drugih, da bi lahko mirneje študiral.

Ko je začel obiskovati šolska predavanja, so mu spet začele prihajati enake skušnjave, kot so mu prihajale, ko je v Barceloni študiral gramatiko. Kadar je poslušal predavanja, se zaradi številnih duhovnih misli, ki so ga obletavale, ni mogel zbrati. Ko je opazil, da na ta način le malo napreduje v znanosti, je odšel k svojemu učitelju in mu obljubil, da ne bo nikoli manjkal pri predavanjih njegovega kurza, dokler bo le lahko dobil kruha in vode, da se preživi. Ko je napravil to obljubo, so ga vse pobožnosti, ki so mu prihajale ob nepravem času, zapustile in mirno je nadaljeval s svojim študijem. V tem času je občeval z magistrom Petrom Favrom in z magistrom Frančiškom Ksaverjem, ki ju je kasneje s pomočjo duhovnih vaj pridobil za božjo službo.

V času tečaja ga niso preganjali kakor prej. S tem v zvezi mu je nekoč rekel doktor Frago, da se čudi, kako gre vse mirno in ne da bi mu kdo delal težave. On pa mu je odgovoril: »Razlog je v tem, da nikomur ne govorim o božjih rečeh. Ko bo tečaj minil, pa se bomo spet vrnili k običajnemu.«

83

Ko sta se še med seboj pogovarjala, je prišel neki menih, da bi prosil doktorja Fraga, če bi mu hotel najti kako hišo, ker so v tisti, kjer je imel sobo, številni umrli, in sicer po njegovem mnenju zaradi kuge. V Parizu se je namreč tedaj začela širiti kuga. Doktor Frago je hotel iti skupaj z romarjem pogledat hišo. Privedli so ženo, ki se je na to precej razumela. Ko je le-ta stopila noter, je potrdila, da je to kuga. Tudi romar je hotel vstopiti. Ko je prišel do nekega bolnika, ga je tolažil in se z roko dotaknil bolnega mesta. Ko ga je nekoliko potolažil in spodbudil, je odšel. Začela ga je boleti roka, tako da je mislil, da ima kugo. Ta predstava je bila tako močna, da je ni mogel premagati, dokler ni z velikim odporom položil svoje roke v usta in jo znotraj večkrat pošteno obrnil z besedami: »Če že imaš kugo na roki, jo imej še v ustih.« Ko je to napravil, sta izginili tako njegova domišljija kot tudi bolečina na roki.

84

Ko pa se je vrnil v kolegij sv. Barbare, kjer je imel tedaj sobo in je poslušal predavanja, so tisti iz kolegija, ki so vedeli, da je stopil v kužno hišo, bežali od njega in ga niso hoteli pustiti noter. Tako je bil primoran, da je nekaj dni ostal zunaj.

V Parizu je navada, da tisti, ki študirajo filozofijo v tretjem letu, preden postanejo bakalavri, »jemljejo kamen«, kot sami pravijo temu običaju. Ker se za to potroši en skud, tega nekateri bolj revni ne morejo storiti. Romar je začel razmišljati, ali bi bilo sploh prav, če bi ga vzela. Ko se je znašel v hudih dvomih in brez možnosti odločitve, je sklenil, da bo izročil stvar v roke svojega učitelja.

Ta mu je svetoval, naj ga vzame, zato ga je vzela. Kljub temu negodovalci niso izostali, vsaj neki Španec se je ob to spotaknil.

V Parizu je v tem času že zelo bolehal na želodcu, tako da je vsaka dva tedna imel napad, ki je trajal debelo uro in mu povzročal vročico. Nekoč je trajal napad kakšnih šestnajst ali sedemnajst ur. V tem času je že končal študij filozofije in je že nekaj let študiral teologijo ter pridobil tovariše, a bolezen je kar naprej napredovala, ne da bi bilo mogoče najti kako zdravilo, najsi so mu jih še toliko preskrbeli.

85

Zdravniki so menili, da ni pravega zdravila, le domači zrak da mu še lahko pomaga. Tudi tovariši so mu enako svetovali in ga k temu zelo nagovarjali.

Takrat so se že vsi odločili, kaj bodo delali, to je, da bodo šli v Benetke in v Jeruzalem in svoje življenje žrtvovali v korist duš. Če pa jim ne bo dano dovoljenje, da bi ostali v Jeruzalemu, se bodo vrnili v Rim in se izročili Kristusovemu namestniku, da se jih posluži tam, kjer bo menil, da bodo večjo božjo čast in korist duš. Sklenili so še, da bodo eno leto čakali na vkrcanje v Benetkah, če pa tisto leto ne bo ladje za Levanto, bodo prosti svoje zaobljube za romanje v Jeruzalem in bodo šli k papežu (in tako dalje).

Na koncu se je dal romar svojim tovarišem pregovoriti, ker so morali tisti, ki so bili Španci, tudi še urediti tamkaj nekatere zadeve in bi jih on lahko opravil. Dogovorili so se, da bo potem, ko se bo bolje počutil, odšel na pot, da opravi njihove zadeve, nakar bo odpotoval v Benetke in tam počakal na tovariše.

86

To je bilo leta 1535, tovariši pa bi morali v skladu z dogovorom odpotovati leta 1537, na dan spreobrnjenja sv. Pavla. Potem pa so zaradi vojne, ki je nastala, odpotovali novembra leta 1536.

Ko je bil romar že na tem, da odpotuje, je slišal, da so ga zatožili inkvizitorju in napravili proti njemu proces. Ko je za to slišal in videl, da ga niso poklicali, je odšel k inkvizitorju in mu povedal, kaj je zvedel, in da namerava odpotovati v Španijo, a da ima tovariše, zato ga prosi, naj izreče sodbo. Inkvizitor je rekel, da je točno, kar se tiče obtožbe, da pa se mu ne zdi, da bi bila stvar kaj važna. Hotel je samo pogledati njegov zvezek duhovnih vaj. Ko jih je videl, jih je zelo pohvalil in prosil romarja, ali mu ne bi pustil prepisa. Tako je tudi storil. Kljub temu se je vrnil in vztrajal, da se proces nadaljuje do sodbe. Ko se je inkvizitor izgovarjal, je šel z javnim notarjem in pričami na njegov dom ter dal o vsem napraviti protokol.

9. Poslednjič v Španiji (1535)

87

Ko je to opravil, je zajahal majhnega konja, ki so mu ga kupili tovariši, in odšel proti domačemu kraju. Na poti se je mnogo bolje počutil. Ko je prišel do province, je zapustil navadno cesto in si izbral gorsko pot, ki je bila bolj samotna. Ko še ni dolgo potoval po njej, je naletel na dva oborožena moža, ki sta mu prihajala naproti. (Tista cesta je nekoliko na slabem glasu zaradi razbojnikov.) Ko sta ga že za kos poti prehitela, sta se obrnila nazaj in zelo hitro šla za njim. Bilo ga je malo strah. Kljub temu ju je ogovoril in zvedel, da sta služabnika njegovega brata, ki ju je poslal njemu naproti. Verjetno je iz Bayonne v Franciji, kjer so romarja prepoznali, dobil novico o njegovem prihodu. Zdaj sta šla moža naprej, on pa je šel počasi za njima. Malo preden je prispel domov, je opazil, da mu moža spet prihajata naproti. Zelo sta ga silila, da bi ga odvedla na bratov dom, vendar ga nista mogla prisiliti. Odšel je v zavetišče in šel potem ob primerni uri iskat miloščne po mestu.

88

V zavetišču se je začel z mnogimi, ki so ga prišli obiskat, pogovarjati o božjih stvareh in z božjo milostjo je to dalo precej sadu. Ko je prišel, je takoj na začetku sklenil, da bo vsak dan učil otroke krščanski nauk. Njegov brat se je temu upiral in trdil, da nikogar ne bo. Odgovoril mu je, da bo že eden dovolj. Potem pa, ko je začel, jih je mnogo stalno prihajalo in ga poslušalo, med njimi tudi njegov brat.

Poleg krščanskega nauka je ob nedeljah in praznikih tudi pridigal. Koristil in pomagal je dušam tistih, ki so ga prihajali poslušati tudi več milj daleč. Trudil se je tudi, da bi pregnal nekatere zlorabe in z božjo pomočjo se je marsikaj uredilo.

Glede igranja na karte je na primer dosegel, da so ga pod kaznijo prepovedali, ko je o tem prepričal upravnika pravosodja.

89

Obstajala je še neka druga zloraba: Dekleta v tistem kraju hodijo vedno z razkrito glavo. Pokrijejo se šele, ko se poročijo. Vendar jih je veliko, ki postanejo konkubine duhovnikov ali drugih moških in so jim zveste, kot bi bile njihove žene. To je tako običajno, da se konkubine niti najmanj ne sramujejo reči, da so si pokrile glavo zaradi koga od njih in jih imajo tudi vsi za njihove. Iz te navade se rodi veliko zla. Romar je prepričal upravnika, da je izdal zakon, naj bodo vse, ki si pokrivajo glavo zaradi kakega moškega, pa niso njihove žene, sodno kaznovane. Na ta način se je začela ta zloraba odpravljati.

Izposloval je tudi odredbo za reveže, da bodo dobivali javno in stalno pomoč. Dalje, da se trikrat zvonijo k Avemariji, to je zjutraj, opoldne in zvečer, ko naj bi ljudje opravili molitev kakor v Rimu. Čeprav se je v začetku dobro počutil, je potem težko zbolel. Ko je ozdravel, se je odločil, da bo odpotoval in uredil zadeve, ki so mu jih naložili tovariši. Odpotovati je hotel brez denarja, zaradi česar se je njegov brat zelo razburil. Sram ga je bilo, da je hotel oditi peš. Zvečer je bil romar voljan popustiti toliko, da bo do konca province potoval na konju skupaj s svojim bratom in svojimi sorodniki.

90

Ko je prišel iz province, je razjahal. Peš in ne da bi karkoli vzel s seboj, je odšel proti Pamploni. Dalje je šel v Almazan, domovino patra Laineza; potem v Siguenzo in v Toledo ter iz Toleda v Benetke. V vseh teh domačih krajih njegovih tovarišev ni hotel ničesar vzeti, četudi so mu ponujali prav velike darove in bili še tako vztrajni.

V Valenciji je govoril s Castrom, ki je bil kartuzijanski menih. Ko se je hotel vkrcati, da bi odšel v Genovo, so ga vdani prijatelji iz Valencije prosili, naj tega nikar ne stori, ker je baje na morju Barbarossa s številnimi galejami in tako dalje. Četudi so mu pravili še toliko stvari, dovolj, da bi ga spravile v strah, ga vendarle nobena stvar ni omajala.

Vkrcał se je na veliko ladjo in prestal vihar, ki je bil že omenjen, ko je bilo rečeno, da se je trikrat nahajal v smrtni nevarnosti.

Ko je prišel v Genovo, se je napotil po cesti proti Bologni. Na njej je veliko pretrpel, posebno nekoč, ko je izgubil pot. Krenil je blizu reke, ki je bila spodaj, po poti navzgor. Čim dlje je hodil, tem ožja je postajala. Tako se je zožila, da ni mogel več ne naprej ne nazaj. Začel je hoditi po vseh štirih in je prehodil dobršen del v velikem strahu, ker se mu je vsakokrat, ko se je premaknil, zdelo, da bo padel v reko. To je bil največji trud in telesni napor, ki ga je kdaj prestal, vendar se je na koncu le rešil.

Ko je hotel stopiti v Bologno in bi moral iti preko lesenega mostiča, je padel z mostu. Ko se je pobral, ves blaten in premočen, je spravil v smeh vse ljudi, ki so bili navzoči.

Ko je prišel v Bologno, je začel prositi miloščine, a ni dobil niti kvatrina, čeprav je obšel vse mesto. Nekaj časa je bil v Bologni bolan. Potem je odšel v Benetke, spet na isti način.

10. Pridružen Kristusu (1536–1538)

92

V Benetkah je bil takrat zaposlen z dajanjem duhovnih vaj in z drugimi duhovnimi pogovori. Najbolj ugledne osebe, ki jim je dajal duhovne vaje, so bili magister Pietro Contarini in magister Gasparro de Doctis ter neki Španec, po imenu Rozas. Tam je bil še drugi Španec, ki se je imenoval bakalaver Hoces in je veliko občeval z romarjem in s chietskimi škofom. Dasi je imel do neke mere željo, da bi opravil duhovne vaje, se jih vendar ni lotil. Končno se je odločil, da bo šel in jih opravil. Ko je imel za sabo že tri ali štiri dni, je izpovedal romarju svojo dušo in mu rekel, da se je bal, da ga ne bi v duhovnih vajah učil kakega slabega nauka, in to zaradi stvari, ki mu jih je bil nekdo pravil. Zaradi tega je prinesel s seboj tudi knjige, da bi se jih poslužil, če bi ga morda hotel v čem zavesti. Vidno si je opomogel z duhovnimi vajami in se na koncu odločil, da izbere romarjevo življenjsko pot. On je bil tudi prvi, ki je v Družbi umrl.

93

V Benetkah je romar doživel tudi drugo preganjanje, zato ker je veliko ljudi trdilo, da so ga v Španiji in Parizu sežgali »in effigie«. Stvar je šla tako daleč, da so napravili proces in je bila izrečena sodba, romarju v prid.

Njegovih devet tovarišev je prišlo v Benetke v začetku leta 1537. Tam so se razdelili in šli služiti po različnih zavetiščih.

Čez dva ali tri mesece so se vsi odpravili v Rim, da bi dobili blagoslov za potovanje v Jeruzalem. Romar ni šel zaradi doktorja Ortiza in tudi zaradi novega teatinskega kardinala.

Tovariši so prišli iz Rima z denarnimi nakazili kakih dvesto ali tristo dukatov, ki so jim bili dani kot miloščina za prevoz v Jeruzalem, niso jih namreč hoteli vzeti drugače kot v nakazilih. Ker potem niso mogli iti v Jeruzalem, so jih vrnil tistim, ki so jim jih dali.

Tovariši so se vrnil v Benetke, tako kot so odšli, to je peš in z beračenjem. Bili so razdeljeni v tri skupine, in sicer tako, da so bili skupaj vedno tovariši različnih narodnosti.

V Benetkah so se dali posvetiti v mašnike tisti, ki še niso bili posvečeni. Dovoljenje za to jim je dal nuncij, kasnejši kardinal Verallo, ki je bil tedaj v Benetkah. Posvečeni so bili na temelju zaobljube uboštva, potem ko so vsi napravili zaobljubo čistosti in uboštva.

94

Tisto leto niso odhajale ladje v Levanto, ker so Benečani razdrli mir s Turki. Ko so videli, da se oddaljuje upanje na odhod, so se razšli po beneški pokrajini z namenom, da počakajo eno leto, ki so se zanj odločili, da bodo v primeru, če leto dni ne bo prevoza, odšli v Rim.

Romarja je doletelo, da je šel s Favrom in Lainezom v Vicenzo. Tam so našli hišo zunaj mesta, ki ni imela ne oken ne vrat. V njej so spali na malo slame, ki so si jo prinesli. Dva izmed njih sta vedno hodila iskat miloščino v mesto, dvakrat na dan. Prinesla sta tako malo, da se skoraj niso mogli prehraniti. Navadno so jedli malo kuhanega kruha, če so ga imeli. Skuhal ga je tisti, ki je ostal doma. Na ta način so prebili štirideset dni in se posvečali samo molitvi.

95

Ko je minilo štirideset dni, je prišel magister Jean Codure. Odločili so se, da vsi štirje začno pridigati. Šli so torej vsi štirje, vsak na svoj trg in začeli s svojo pridigo istega dne in ob isti uri, in sicer so najprej na glas vpili in mahali s klobuki, da so sklicali ljudi.

Po pridigah je nastalo veliko govorjenja v mestu in veliko oseb je začelo pobožno živeti. Sredstev za telesno vzdrževanje so imeli zdaj v večjem obilju.

Tiste čase, ko je bil v Benetkah, je imel veliko duhovnih videnj in številne, skoraj redne tolažbe – čisto drugače kot takrat, ko je bil v Parizu – največ pa, ko se je začel pripravljati na to, da bo maševal.

Na vseh onih potovanjih je imel veliko nadnaravnih obiskovanj, takih, kot jih je imel navadno v Manresi.

Ko je bil še v Benetkah, je zvedel, da je bil nekdo izmed tovarišev, ki se je mudil v Bassanu, bolan na smrt, a tudi on je takrat zbolel za mrzlico. Kljub temu se je podal na pot in je stopal tako hitro, da ga Faver, njegov tovariš, ni mogel dohajati. Na poti je dobil od Boga gotovost, kar je povedal Favru, da namreč tovariš ne bo umrl zaradi tiste bolezni. Njegov prihod v Bassano je bolnika zelo potolažil in kmalu je ozdravel.

Potem so se vsi vrnili v Vicenzo in tam se jih je nekaj časa vseh deset mudilo. Nekateri so hodili iskati miloščino po vaseh okrog Vicenze.

96

Ko je bilo leto pri kraju in niso dobili prevoza, so se odločili, da bodo šli v Rim. Tudi romar, ker sta se onadva, zaradi katerih je imel pomisleke, takrat ko so šli le tovariši, izkazala kot zelo dobrohotna. V Rim so šli razdeljeni v tri ali štiri skupine, romar s Favrom in Lainezom. Na poti je bil čisto posebno obiskan od Boga.

Odločil se je, da potem ko postane duhovnik, še eno leto ne bo imel maše. Medtem se bo pripravljaj in prosil Marijo, naj ga pridruži svojemu Sinu.

Nekega dne, bilo je nekaj milj pred prihodom v Rim, se je mudil v neki cerkvi. Medtem ko je opravljal molitve, je začutil v svoji duši tak preobrat in tako jasno je videl, da ga je Bog Oče pridružil Kristusu, svojemu Sinu, da se ne bi upal dvomiti o tem, da ga je Bog Oče res pridružil svojemu Sinu.

Jaz, ki pišem te stvari, sem rekel romarju, ko mi je to pripovedoval, da je Lainez, kolikor vem, pripovedoval o tem še z drugimi podrobnostmi. Rekel mi je, da je vse tisto, kar je povedal Lainez, res, ker se on sam več ne spominja podrobnosti. Da pa zdaj, ko to pripoveduje, gotovo ve, da je povedal samo resnico. Isto je dejal tudi glede nekaterih drugih stvari.

97

Ko je prišel v Rim, je rekel tovarišem, da vidi okna zaprta. Hotel je reči, da bodo morali doživeti veliko nasprotovanja. Rekel je tudi: »Biti moramo zelo oprezni glede sebe in se z ženskami, ki niso odličnega stanu, ne smemo spuščati v pogovor«

Kasneje v Rimu – ko že o tem govorimo – je magister Frančišek spovedoval neko žensko in jo nekajkrat obiskal, da bi z njo govoril o duhovnih rečeh. Potem se je izkazalo, da je noseča. Vendar je Gospod hotel, da so odkrili tistega, ki je to zagrešil. Nekaj podobnega se je zgodilo Jeanu Coduru z neko njegovo duhovno hčerjo, ki so jo zasačili z nekim moškim.

11. V Rimu (1538)

98

Iz Rima je šel romar na Monte Cassino, da bi dajal duhovne vaje doktorju Ortizu. Tam je bil štirideset dni. Medtem je nekoč videl bakalavra Hocea, kako je šel v nebesa. Pri tem je imel veliko solz in veliko duhovne tolažbe. Tako jasno je videl, da se mu zdi, da bi se zlagal, če bi rekel drugače. Z Monte Cassina je s seboj pripeljal Francesca de Strada.

Ko se je vrnil v Rim, se je ukvarjal s tem, da je pomagal dušam. Stanovali so še v vinogradu. Dajal je duhovne vaje raznim ljudem istočasno. Eden od njih je stanoval pri sv. Mariji Maggiore, drugi na Ponte Sixto.

Potem so se začela nasprotovanja. Začel jih je nadlegovati Miguel in grdo govoriti o romarju. Ta ga je dal poklicati pred gubernatorja in mu še prej pokazal Miguelovo pismo, v katerem je romarja zelo hvalil. Gubernator je Miguela zaslišal in sklenil, da ga morajo izgnati iz Rima.

Potem sta jim začela nasprotovati Mudarra in Barreda. Pravila sta, da so romar in njegovi tovariši ubežniki iz Španije, Pariza in Benetk. Na koncu sta v prisotnosti gubernatorja in takratnega rimskega legata priznala, da ne moreta reči ničesar slabega, ne o njih ne o njihovem življenju ne o njihovem nauku. Legat je ukazal, naj se vsa stvar umakne, romar pa tega ni sprejel. Rekel je, da hoče končno razsodbo. To ni bilo vseč ne legatu ne gubernatorju in tudi ne tistim, ki so prej romarja podpirali. Končno se je čez nekaj mesecev vrnil papež v Rim. Romar je šel k njemu v Frascati na razgovor in mu navedel več razlogov za razsodbo. To je na papeža napravilo ugoden vtis in ukazal je, naj izrečejo sodbo, ki se je iztekla njemu v prid (in drugo).

S pomočjo romarja in tovarišev so v Rimu ustanovili več pobožnih del: hišo za katehumene, dom sv. Marte, sirotišnico in drugo.

Ostalo bo lahko povedal magister Nadal.

99

Ko je končal s pripovedovanjem teh stvari, 20. oktobra, sem vprašal romarja o Duhovnih vajah in o Konstitucijah, ker sem hotel slišati, kako jih je sestavljal. Rekel mi je, da duhovnih vaj ni sestavil vseh naenkrat, ampak se mu je zdelo, da so nekatere stvari, ki jih je opazoval v svoji duši, koristne, tako da bi lahko pomagale tudi drugim. Zato jih je napisal. Na primer tisto o spraševanju vesti s pomočjo črtic in drugo. Glede molitev mi je posebej omenil, da jih je vzel iz različnosti duhov in misli, ki jih je doživljal, ko je bil v Loyoli in je imel še bolno nogo. O Konstitucijah pa je rekel, da mi bo pripovedoval zvečer.

Istega dne me je še pred večerjo poklical z izrazom osebe, ki je bolj zbrana kot ponavadi. Dal mi je neke vrste zatrdilo, s katerim je hotel v bistvu pokazati na svoj iskreni namen in prostodušnost, s katero je pripovedoval te stvari. Rekel je, da gotovo ni ničesar preveč povedal; da je prizadejal našemu Gospodu veliko žalitev, odkar mu je začel služiti, da pa ni nikoli privolil v smrtni greh, da, celo neprestano je rasel v pobožnosti, to je, v lahkoti, da najde Boga; in zdaj bolj kot kdajkoli v vsem svojem življenju. Vsakokrat in vsako uro, kadar želi najti Boga, ga lahko najde. Da ima tudi zdaj še velikokrat videnja, posebno tista, o katerih je bilo zgoraj rečeno, da vidi Kristusa kakor sonce. To se mu velikokrat dogaja, ko se pogovarja o pomembnih stvareh in mu pride kot potrdilo.

100

Kadar je maševal, je tudi imel veliko videnj, in ko je sestavljal Konstitucije, jih je imel zelo pogosto. Zdaj mu je to lažje reči, ker si vsak dan zapisuje, kar se dogaja v njegovi duši, tako da ima to zapisano. Pokazal mi je dokaj velik snopič popisanih listov in mi dobršen del iz njih prebral. Največ so bila to videnja, ki jih je imel v potrdilo nekaterih konstitucij, ko je včasih videl Boga Očeta, včasih vse tri osebe Svete Trojice, včasih Marijo, ki je zanj posredovala ali ga potrjevala.

Posebej mi je govoril o odločbah, za katere je štirideset dni vsak dan maševal, in to vsak dan z mnogimi solzami. Šlo je za to, ali naj ima cerkev kake dohodke, in če se jih Družba lahko poslužuje zase.

101

Način, kako je ravnal, ko je pisal Konstitucije, je bil tale: Vsak dan je maševal in Bogu predložil točko, s katero se je ukvarjal. V zvezi z njo je opravljal molitev in vselej je molil in maševal s solzami.

Hotel sem pogledati vse tiste liste v zvezi s Konstitucijami in sem ga prosil, da bi mi jih vsaj malo pokazal, a ni hotel.